

Bachelorthese

Het meten van verminderde
arbeidsproductiviteit op de werkvloer
(presenteïsm) ten gevolge van
gezondheidsproblemen

Een kwalitatief onderzoek

Niki Medendorp – s1103237

1° Begeleider: Dr. L.M.A. Braakman-Jansen

2° Begeleider: Dr. C.H.C. Drossaert

27 Juni 2013

Bachelorthese Gezondheidspsychologie

Faculteit Gedragwetenschappen

Voorwoord

In deze bachelor scriptie is er een kwalitatief onderzoek uitgevoerd naar de interpretatie van de gezondheidsvragenlijst, de Health and Labour Questionnaire (de HLQ), bij gezonde werknemers. Met de HLQ wordt presentisme gemeten, wat de afname in productiviteit op het werk als gevolg van ziekte inhoudt. Het doel van dit onderzoek is een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling en de verbetering van de HLQ, zodat er in de toekomst betere onderzoeken naar presentisme kunnen plaatsvinden. Dit onderzoek is uitgevoerd ter afsluiting van de bachelor Psychologie aan de Universiteit Twente.

Ik zou graag een aantal mensen willen bedanken. Ten eerste natuurlijk mijn scriptiebegeleidster Annemarie Braakman-Jansen, die mij ontzettend geholpen en gemotiveerd heeft door haar enthousiasme en betrokkenheid bij het onderzoek. Daarnaast wil ik alle deelnemers aan dit onderzoek bedanken voor hun medewerking. Ten slotte wil ik mijn ouders, zus en vrienden bedanken die mij op de momenten dat ik het nodig had een steuntje in de rug hebben gegeven.

Niki Medendorp

Abstract

Background: Presenteeism is the reduction of productivity at work due to health problems. One way of measuring presenteeism is carrying out health questionnaires; one of them is the Health and Labour Questionnaire (the HLQ). The HLQ elaborates on the hours to catch up due to presenteeism. Several studies on presenteeism are carried out using this HLQ. These studies showed that there are many differences in results and therefore the HLQ seems to be no right measurement of presenteeism. The aim of this study therefore is getting the interpretation of the HLQ by healthy employees. The main question which has been asked is: *What is the conceptual interpretation of healthy employees with regard to the measuring instrument the Health and Labour Questionnaire (the HLQ)?* This attempts to determine the causes of differences in results.

Method: A qualitative study was carried out. For this purpose, eight participants were interviewed using the think-aloud method and structured interviews with reference to the HLQ. During these interviews the participants were asked if they experienced problems to a certain extent in understanding the terms that have been used, the lay-out and the recall period of the HLQ and in addition, the influence of work-related factors is examined. The text fragments from the interviews were arranged by component and then coded. A formulation took place with the aid of an inductive analysis. Based on these points, a judgment has been made about the interpretation of the HLQ by healthy employees.

Results: The participants who were interviewed differed in age and type of work. The results show that there is a lot of difference in interpretation of the HLQ. In particular, the second question in which the participants have to estimate how many hours they have to catch up as a result of a reduction of productivity, turned out to create a lot of problems. Out of eight participants only four interpreted the question as intended causing a large variation in responses.

Conclusion: To increase the validity of the HLQ, the ambiguities in the questionnaire need to be removed. The question of the hours to catch up turned out to measure presenteeism ineffective at different professions. The usefulness of the HLQ to measure presenteeism needs to be discussed. A separation between professions may provide a solution.

Samenvatting

Achtergrond: Presenteïsme is de afname in productiviteit op het werk als gevolg van gezondheidsproblemen. Een manier om presenteïsme te meten is het afnemen van gezondheidsvragenlijsten; één daarvan is de Health and Labour Questionnaire (de HLQ). De HLQ gaat in op de in te halen uren als gevolg van presenteïsme. Er zijn verschillende onderzoeken gedaan naar presenteïsme met behulp van deze HLQ. Hieruit bleek dat er veel verschil zit in de resultaten, waardoor de HLQ geen goed meetinstrument van presenteïsme lijkt. Het doel van dit onderzoek is daarom om een beeld te krijgen van de interpretatie van de HLQ door gezonde werknemers. De onderzoeksvraag die gesteld wordt is: *Wat is de conceptuele interpretatie van gezonde werknemers met betrekking tot het meetinstrument de Health and Labour Questionnaire (de HLQ)?* Hiermee wordt geprobeerd om de oorzaken van de verschillen in resultaten te achterhalen.

Methode: Er is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd. Hiervoor zijn acht proefpersonen geïnterviewd met behulp van de think-aloud methode en gestructureerde interviews aan de hand van de HLQ. Tijdens deze interviews is er gevraagd of de proefpersonen in zekere mate problemen ervoeren met het begrijpen van gebruikte termen, de lay-out en de terugvraagperiode van de HLQ en daarnaast is de invloed van werk gerelateerde factoren bekeken. De tekstfragmenten uit de interviews zijn geordend per onderdeel en daarna gecodeerd. Er heeft een formulering plaats gevonden met behulp van een inductieve analyse. Aan de hand van deze punten is er een uitspraak gedaan over de interpretatie van de HLQ door gezonde werknemers.

Resultaten: De proefpersonen die geïnterviewd zijn verschilden in leeftijd en soort werk. Uit de resultaten blijkt dat er veel verschil bestaat in de interpretatie van de HLQ. Met name de tweede vraag waarbij de proefpersonen in moeten schatten hoeveel uren zij in moeten halen ten gevolge van een verminderde productiviteit bleek voor veel problemen te zorgen. Slechts vier van de acht respondenten interpreteerden de vraag zoals bedoeld waardoor een grote variatie in antwoorden ontstond.

Conclusie: Om de validiteit van de HLQ te vergroten moeten de onduidelijkheden in de vragenlijst verwijderd worden. De vraag naar de in te schatten uren, bleek presenteïsme bij verschillende beroepsgroepen niet effectief te meten. Er zal gediscussieerd moeten worden over de bruikbaarheid van de HLQ om presenteïsme te meten. Een scheiding tussen beroepen kan een oplossing bieden.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Abstract	3
Samenvatting	4
1. Inleiding	6
1.1 Presenteïsme	6
1.2 Meetinstrumenten	9
2. Methode.....	12
2.1 Proefpersonen	12
2.2 Materialen	12
2.3 Procedure	13
2.4 Analyse	14
3. Resultaten	15
3.1 Interpretatie van de HLQ	15
3.2 Terugvraagperiode.....	18
3.3 Werk gerelateerde factoren.....	21
4. Discussie.....	25
4.1 Reflectie.....	27
4.2 Conclusie	27
5. Referenties.....	29
6. Appendix	31
<i>Appendix A</i>	31
<i>Appendix B</i>	32
<i>Appendix C</i>	33
<i>Appendix D</i>	35
<i>Appendix E</i>	36

1. Inleiding

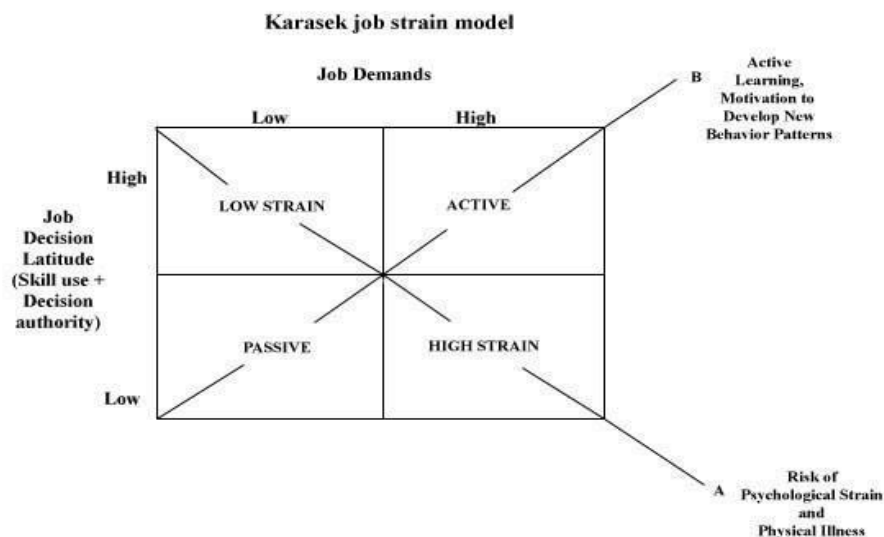
1.1 Presenteïsme

Ziekte van werknemers kan zowel op korte als op lange termijn een grote invloed hebben op het werk. Definities van ziekte zijn erg uiteenlopend, maar de definitie die in dit onderzoek gehanteerd wordt is dat de werknemer zich niet goed voelt en zichzelf als ziek bestempeld (Lidler, 1979). Ziekte verschilt van ziekteverzuim door het feit dat ziekte niet altijd tot afwezigheid op het werk hoeft te leiden indien een werknemer zichzelf in staat acht zijn werkfunctie uit te oefenen, terwijl ziekteverzuim de afwezigheid op het werk ten gevolge van ziekte is (Morris, 1965).

De drie belangrijkste gevolgen van ziekte met betrekking tot het werk zijn arbeidsongeschiktheid, absenteïsme en presenteïsme (Morris, 1965). Morris (1965) typeert iemand als arbeidsongeschikt als hij niet in staat is om te werken voor langer dan drie maanden. Hierbij moet een werknemer door een arts als arbeidsongeschikt worden verklaard. Naast dat een werknemer door ziekte arbeidsongeschikt kan raken, kan ziekte ook absenteeïsme (in het Nederlands: absenteïsme) tot gevolg hebben. De afname van productiviteit door de afwezigheid op het werk als gevolg van ziekte wordt absenteïsme genoemd (Munro, 2007). Absenteïsme verschilt van arbeidsongeschiktheid in de tijd van afwezigheid, wat bij absenteïsme korter dan drie maanden achtereenvolgens is. Het laatste gevolg van ziekte en tevens het gevolg waarop dit onderzoek zich richt is presenteïsme (in het Nederlands: presenteïsme). Net als van de andere twee gevolgen bestaan er ook van presenteïsme verscheidene definities. Een veelgebruikte definitie is: Presenteïsme is de reductie in productiviteit als gevolg van de aanwezigheid op het werk gedurende het ziek zijn (Dew, Keefe & Small, 2005; Munro, 2007). Het presenteïsme en de gevolgen ervan is een tamelijk nieuw onderwerp en moeilijk te onderzoeken en daarom is er nog niet veel bekend over presenteïsme. (Dew et al., 2005).

Oorzaken

Er zijn verschillende redenen of oorzaken die kunnen zorgen dat werknemers presenteïsme vertonen. Ten eerste kunnen de gestelde efficiency eisen een oorzaak zijn. Deze factor is ook terug te vinden in het Job Demands-Control Model (JDC-Model), ook wel het Job Strain Model genoemd, dat Karasek in 1979 heeft ontwikkeld. Zie Figuur 1.

Reference: Schnall PL, Landsbergis PA, Baker D. Job Strain and Cardiovascular Disease. *Annual Review of Public Health*;15:381-411,1994

Figuur 1: The Job Demands-Control Model (Karasek, 1979)

Dit model gaat in op de invloed die gestelde eisen (job demands) samen met de mate van zelfbeschikking (job control) heeft op de werknemer en zijn werk (Van der Doef & Maes, 1999). In Figuur 2 is te zien dat er bij verschillende mate van gestelde eisen en zelfbeschikking een bepaalde mate van spanning ontstaat. In het artikel van Van der Doef en Maes (1999) wordt uitgelegd dat er altijd een mate van gezonde werkdruk bestaat. Deze werkdruk kan echter ongezond worden als de eisen, gesteld door de werkgever of het soort werk, te hoog zijn en de manieren om met deze eisen om te gaan te laag zijn. Dit fenomeen kan zorgen voor een ongezond psychologisch spanningseffect en resulteren in lichamelijke ziekte en presentisme. Naast de hoge eisen en mate van controle leggen Van der Doef en Maes (1999) in hun artikel uit dat ook de sociale integratie op de werkplek invloed heeft op de ontwikkeling van spanning op de werkvloer. Een lage mate van sociale support draagt bij aan een hogere spanning op de werkvloer (Van der Doef & Maes, 1999).

Andere oorzaken van presentisme zijn het verliezen van verlofuren tijdens afwezigheid, een lage vervangbaarheid tijdens afwezigheid, een slechte overeenkomst tussen gewenste en werkelijke uren en een hoge mate van tevredenheid over het werk (Böckerman & Laukkanen, 2009; Böckerman & Laukkanen, 2010; Badley, 2008; Dew et al., 2005). Bij de mate van tevredenheid speelt de werkplaats identiteit een rol. Hoe sterker werknemers hun identiteit verlenen aan hun werk en werkplaats, hoe vaker zij presentisme laten zien (Dew et al., 2005; Badley, 2008). Als laatste kan het missen van kennis over de gevolgen van presentisme een oorzaak zijn (Böckerman & Laukkanen, 2009).

Gevolgen

Werkgevers proberen vaak het absentisme zo laag mogelijk te houden om de kosten laag te

houden, wat een verhoging van presenteeïsme tot gevolg kan hebben (Munro, 2007). Een vraag die hierbij gesteld kan worden is of dit juist niet voor meer problemen zorgt.

De problemen die het presenteeïsme met zich mee brengt zijn erg variërend. Ten eerste zijn er de financiële gevolgen van presenteeïsme die voornamelijk te betrekken zijn op het verlies van arbeidsproductiviteit. Het verlies in productiviteit door ziekte kan gedefinieerd worden als de afname van productie output als gevolg van ziekte (Beaton, Bombardier, Escorpizo, Zhang, Lacaille, Boonen, Osborne, Anis, Strand & Tugwell, 2009). Het verlies van arbeidsproductiviteit door presenteeïsme wordt berekend door de productiviteit van de werknemer tijdens ziekte af te halen van de normale productiviteit van de werknemer en dit verlies per uur in kosten om te zetten. Zie Figuur 2 (Beaton et al., 2009).

Perspective→ Component	Outcome state	Cost indicator
Absenteeïsm	No. of days/hours off work	Cost of time away from job
At-work productivity loss or Presenteeïsm	Difficulties at work	Worker productivity loss expressed in hours and translated to dollars

Figure 2. Two-by-two table depicting the 4 subcomponents of worker productivity, defined by the perspective and the component of worker productivity considered.

Ten tweede zijn er de fysieke consequenties voor de werknemers. Aangetoond is dat presenteeïsme het risico op een slechte gezondheid op langere termijn verhoogt (Böckerman & Laukkanen, 2010). Door vaker door te werken met een verminderde gezondheid stijgt de kans dat werknemers eerder moeten stoppen met werken door uiterst slechte gezondheid. Ook wordt op deze manier de kwaliteit van leven (QOL) op lange termijn verminderd. Brouwer, Meerding, Lamers en Severens (2005) benadrukken in het artikel de relatie tussen de productiviteit en de QOL. De QOL hangt af van veel factoren en één van die factoren is de gezondheidsstatus. Brouwer et al. (2005) veronderstelt in zijn artikel dat de QOL vermindert als er sprake is van ziekte. Wanneer iemand in een slechte gezondheidsstatus verkeert, is dit geassocieerd met een lagere productiviteit. Andersom heeft ook de mate van waargenomen productiviteit door de werknemer zelf, een invloed op de QOL van die werknemer. (Brouwer et al., 2005). Munro (2007) geeft aan dat naast de economische en fysieke consequenties, presenteeïsme ook kan leiden tot veiligheidsproblemen, hierbij verwijst hij naar functies als piloten of werknemers die werken met gevaarlijke stoffen. Een verminderde alertheid door ziekte kan zo tot gevaarlijke situaties leiden (Munro, 2007). Als laatste kan presenteeïsme ook voor problemen met collega's zorgen. Wanneer een werknemer steeds moe of afwezig is en

zijn werk niet afheeft, kan dit een negatieve impact hebben op de relaties op de werkvloer, waardoor een werknemer afgewezen kan worden door zijn collega's (Pauly, Nicholson, Polsky, Berger & Sharda, 2008).

Nu er blijkt dat presenteïsme veel (ernstige) gevolgen met zich mee brengt, is het interessant om er achter te komen in welke mate gezonde werknemers presenteïsme vertonen. Om dit te meten zijn er verschillende meetinstrumenten ontwikkeld.

1.2 Meetinstrumenten

Voor het meten van presenteïsme zijn er zowel Multi-item als single-item instrumenten ontwikkeld. Een single-item instrument meet presenteïsme met één onderdeel, Multi-item instrumenten gebruiken hier meerdere onderdelen voor (Tang, Escorpizom Beaton, Bombardier, Lacaille, Zhang, Anis, Boonen, Verstappen, Buchbinder, Osborne, Fautrel, Gignac & Tugwell, 2011). Twee voorbeelden van Multi-item meetinstrumenten zijn de Work Productivity and Activity Impairment Questionnaire (WPAI) en de Quantity and Quality instrument (QQ). Beide meetinstrumenten meten het presenteïsme door middel van een vragenlijst. De WPAI gaat met name in op de gewerkte uren en de hoeveelheid uren van afwezigheid met betrekking tot de gezondheid. De QQ gaat in op de efficiëntie van de laatst gewerkte dag. Een ander meetinstrument is de Health and Labour Questionnaire.

De HLQ

De Health and Labour Questionnaire (HLQ): de gezondheid en arbeidsvragenlijst, is de vragenlijst waarop dit onderzoek zich richt. De HLQ gaat voornamelijk in op de hoeveelheid uren die ervoor nodig zijn om de reductie van arbeidsproductiviteit tijdens ziekte in te halen en zodoende maakt de HLQ een schatting van het productieverlies als gevolg van ziekte (Hakkaart-van Roijen & Essink-Bot, 2000). Eerst geven de proefpersonen aan in welke mate zij gezondheidsproblemen hebben ervaren en welke negatieve gevolgen zij daarbij hebben ondervonden. In het tweede gedeelte wordt presenteïsme gemeten door te vragen hoeveel uur de proefpersonen langer zouden moeten werken om het werk dat ze door gezondheidsproblemen niet hebben kunnen doen, wel uit te voeren (Hakkaart-van Roijen & Essink-Bot, 2000). Het aantal in te halen is het belangrijkste onderdeel van de HLQ, omdat dit het onderscheidt van de andere meetinstrumenten.

Er is voor de HLQ gekozen omdat het een kort meetinstrument lijkt, dat presenteïsme op een makkelijke manier meet. Dit roept de vraag op of dit inderdaad zo is, omdat uit eerdere onderzoeken blijkt dat het begrijpen van de HLQ ten opzichte van andere meetinstrumenten

moeilijker is (Meerding, IJzelenberg, Koopmanschap, Severens & Burdorf, 2005). Daarbij is de HLQ een single-item meetinstrument wat handig is omdat Multi-item meetinstrumenten vooral bij interviews te groot zijn (Tang et al., 2011).

Beperkingen van de HLQ

Hoewel de HLQ een kort en bruikbaar instrument lijkt om presenteïsme mee te meten, bestaan er twijfels over de validiteit ervan. Uit eerdere studies blijkt dat de resultaten die met behulp van de HLQ verkregen zijn weinig overeenkwamen met de gereduceerde productiviteit die gemeten is (Meerding et al., 2005). Onderzoek met de HLQ is moeilijk uit te voeren omdat er geen gouden standaard bestaat. De interpretatie van de HLQ blijkt per werknemer te verschillen, waardoor de verkregen resultaten van de HLQ veel verschillen (Hakkaart-van Roijen & Essink-Bot, 2000). Daarnaast zijn de onderzoeken met de meetinstrumenten tot dusver veelal met zieke werknemers uitgevoerd. Om te kijken wat de interpretatie van gezonde werknemers is, worden deze in dit onderzoek geïnterviewd. Doordat de werknemers zich als ‘gezond’ bestempelen, zouden zij op de HLQ geen presenteïsme moeten laten zien. Indien zij wel een dergelijke mate van presenteïsme laten zien, is het doel van dit onderzoek om te kijken wat voor hen dan de conceptuele betekenis van het meetinstrument is. Onder ‘betekenis’ wordt in dit geval de interpretatie van de vragen van de HLQ door de werknemers verstaan (Beaton et al., 2009).

De manier van vragen stellen op de HLQ bestaat uit verschillende aspecten die afzonderlijk kunnen zorgen voor een verschillende interpretatie. Het eerste aspect is het gebruik van specifieke termen, die voor het ene individu een andere betekenis hebben dan voor het andere en daarom tot verschillen in antwoorden kunnen leiden. Ten tweede wordt er op de HLQ gevraagd in hoeverre de werknemer door gezondheidsproblemen werd belemmerd tijdens de *afgelopen twee weken*. Uit onderzoek naar de optimale recall period (de terugvraagperiode) is gebleken dat lange recall periods voor fouten in het herinneren kunnen zorgen, terwijl een te korte periode kan leiden tot het missen van belangrijke informatie (Clarke, Fiebig & Gerdtham, 2008). Clarke et al. (2008) veronderstellen in hun artikel dat er geen eenduidige optimale recall periode bestaat, maar dat dit afhangt van het onderwerp. Vaak wordt er bij onderzoek met betrekking tot de gezondheid een korte periode gehanteerd, dit blijkt echter tot veel verlies aan informatie te leiden (Clarke et al., 2008). Wanneer iemand problemen heeft om zich goed te kunnen herinneren hoe hij zich de afgelopen twee weken voelde, kan zijn antwoord erg verschillen van iemand die het zich nog goed herinnert. Het is om die reden van belang om er achter te komen in hoeverre de bestaande recall period van twee weken een rol speelt bij het beantwoorden van de HLQ. Ten slotte is het belangrijk om

in acht te nemen in hoeverre de werk gerelateerde factoren een rol spelen bij het beantwoorden en daarom komt dit in het interview met de werknemers ook aan bod.

Door een beeld te vormen over wat de oorzaken van de verschillen in interpretatie zijn, kunnen de knelpunten van de HLQ achterhaald worden, om deze in de toekomst mogelijk te verbeteren. Hierdoor kan de validiteit van de HLQ verhoogd worden en kan er betrouwbaarder gebruik van gemaakt worden. Met de verbeterde resultaten die hieruit komen kan er ingespeeld worden op de factoren die zorgen voor presentisme en kunnen economische en psychologische gevolgen, zoals hoge kosten en een langere tijd van ziekte, gereduceerd en misschien uiteindelijk voorkomen worden.

De hoofdvraag die bij dit onderzoek gesteld wordt, is:

Wat is de conceptuele interpretatie van gezonde werknemers met betrekking tot het meetinstrument de Health and Labour Questionnaire (de HLQ)?

Deze vraag bevat verschillende deelvragen die behandeld zullen worden voor de analyse, deze zijn:

1. In hoeverre ervaren gezonde werknemers problemen bij het begrijpen en interpreteren van de HLQ? Deze vraag gaat in op het begrijpen van de termen ‘gezondheidsproblemen’, ‘hinderen’ en ‘langer hebben moeten werken’, de lay-out van de HQ en daarnaast de interpretatie van de vraag die presentisme meet.
2. In hoeverre ervaren gezonde werknemers problemen met de interpretatie van de recall period (de terugvraagperiode)?
3. Welke werk gerelateerde factoren spelen een rol bij het werken met een verminderde productiviteit?

2. Methode

2.1 Proefpersonen

De doelgroep betrof gezonde, Nederlandse werknemers met een betaalde baan. De participanten zijn verkregen door middel van snowball sampling. Dit betekent dat zij geworven zijn door contact te leggen met één respondent en dat er met de hulp van deze respondent contact is gelegd met meerdere leden van de doelgroep. De participanten verschilden in geslacht, in het soort werk dat zij verrichten en in het aantal uren dat zij werkten (parttime of fulltime). In totaal zijn er acht participanten geïnterviewd, waarvan vijf vrouwen en drie mannen. In Tabel 1 staan de demografische gegevens van de proefpersonen weergegeven.

Tabel 1

	Geslacht	Leeftijd	Werkuren (per week)	Soort werk
Respondent 1 (R1)	Vrouw	52	36	Supervisor
Respondent 2 (R2)	Vrouw	41	30	Journaliste
Respondent 3 (R3)	Man	51	40-45	Journalist/zzp'er
Respondent 4 (R4)	Vrouw	20	12	Algemeen Medewerker
Respondent 5 (R5)	Vrouw	29	40	Adviseur Kwaliteit & Inrichting
Respondent 6 (R6)	Man	21	30 dagen	Horeca Medewerker
Respondent 7 (R7)	Man	25	7	Medewerker Klantenservice
Respondent 8 (R8)	Vrouw	22	14	Algemeen Medewerker

2.2 Materialen

De interviews zijn afgenomen aan de hand van de Health and Labour Questionnaire (de HLQ). De HLQ is een vragenlijst met betrekking tot gezondheidsproblemen van werknemers en is onderverdeeld in twee gedeeltes. Bij het eerste gedeelte geeft de respondent aan in welke

mate hij of zij gezondheidsproblemen heeft gehad en welke gevolgen hij daarbij heeft ondervonden; er staan een aantal gevolgen in een lijstje weergegeven. Bij het tweede gedeelte vult de respondent in hoeveel uur hij of zij meer zou moeten werken om de verloren tijd door verminderde productiviteit in te halen. Het eerste gedeelte wordt gezien als een soort inleiding op de tweede vraag waarvan de interpretatie in dit onderzoek het interessants is. In Figuur 3 is vertaald uit het Engels weergegeven (Voor een grotere weergave zie Appendix B).

Figuur 3

HLQ	
1.	Werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen? ... Nee, in het geheel niet (= einde vragenlijst) ... Ja, een beetje ... Ja, heel erg
Ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van gezondheidsproblemen.....	
2 had ik concentratiestoornissen.....(<i>bijna nooit, soms, vaak (bijna) altijd</i>)
3.moest ik in een langzamer tempo werken
4.moest ik mij afzonderen
5.had ik meer problemen om beslissingen te nemen
6.moest ik werk uitstellen
7.moest ik werk laten overnemen door anderen
8.had ik andere problemen
2.	Hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen? LET OP: dagen dat u zich ziek gemeld hebt niet meerekenen. uur

2.3 Procedure

De participanten werden individueel geïnterviewd door één onderzoeker. Tijdens de interviews is er gebruik gemaakt van de Three-Step Test-Interview (TSTI) van Hak, Van der Veer en Jansen (2004). Deze TSTI houdt drie stappen in, de eerste stap is de think-aloud methode, waarbij de interviewer aan de respondent heeft vraagt om al zijn gedachten tijdens het invullen van de HLQ hard op uit te spreken. Ten tweede heeft de interviewer ervoor gezorgd dat er een gefocust interview wordt afgenomen. Dit betekent dat als de interviewer het idee heeft dat de genoemde gedachten niet volledig zijn of nog niet volledig duidelijk zijn, hij door de gedachten samen te vatten of door verder te vragen, de missende informatie verkrijgt. De derde stap van de TSTI zijn semigestructureerde interviews. Dit betekent dat de onderzoeker een aantal richtlijnen en vragen van tevoren heeft opgesteld om de juiste informatie van de proefpersonen te verkrijgen. In Appendix C is het opgestelde interview schema dat gebruikt is weergegeven.

Voor het interview is er afgesproken bij de respondent thuis of thuis bij de interviewer. Op één van die twee plekken is een rustige ruimte opgezocht om omgevingsinvloeden zo veel mogelijk te beperken. Tijdens het maken van de afspraak is er aan de participanten uitgelegd dat zij een vragenlijst zullen moeten beantwoorden en dat zij deze met de onderzoeker zullen bespreken. Ook is hen uitgelegd dat hun gegevens anoniem verwerkt zullen worden. Ten slotte is er toestemming gevraagd om het interview op te nemen. Ter plekke kregen de participanten verdere informatie over het verloop van het interview. In Appendix D staat de

gehele informatie die door de interviewer aan de participant verteld is weergegeven. Onder andere betrof dit de think-aloud methode en de mogelijkheid om te stoppen. Als laatste werd er aangegeven wanneer het interview en de opname gaan beginnen. Eerst lazen de participanten de hele vragenlijst voor alvorens zij de vragen beantwoorden, daarna stelde de onderzoeker de aanvullende vragen die in Appendix C staan weergegeven. De interviews waren afgelopen indien de interviewer de indruk had dat er door soortgelijke vragen geen nieuwe antwoorden meer gegeven werden. De gemiddelde duur van een interview was 14,44 minuten. Naderhand werden de proefpersonen uitgebreid bedankt en konden zij, indien zij dit wensten, geïnformeerd worden over het exacte doel van het onderzoek. Van de gehele interviews zijn geluidsopnamen gemaakt, deze werden naderhand letterlijk getranscribeerd. De transcripten zijn weergegeven in appendix E.

2.4 Analyse

De transcripten zijn door de onderzoeker geanalyseerd aan de hand van de verschillende, van te voren opgestelde onderdelen van de hoofdvraag. Deze onderdelen waren het begrijpen en interpreteren van de HLQ, de terugvraagperiode en de analyse van de werk gerelateerde factoren. De juiste tekstfragmenten uit de interviews zijn geordend per onderdeel en daarna gecodeerd. Er zijn bijvoorbeeld van de antwoorden met betrekking tot de gebruikte termen categorieën gemaakt van de meest genoemde formuleringen met de redenen erbij. Deze formuleringen zijn tot stand gekomen door een inductieve analyse. Dit betekent dat er van de specifieke tekstfragmenten algemene formuleringen zijn gemaakt (Bryman, 2008). De meeste categorieën zijn overzichtelijk weergegeven met behulp van een tabel. Ten slotte werden de opmerkelijkste en belangrijkste citaten van de werknemers hierin opgenomen ter ondersteuning van de categorieën.

3. Resultaten

3.1 Interpretatie van de HLQ

Het eerste onderdeel van de hoofdvraag richt zich op de manier van begrijpen en interpreteren van de HLQ door gezonde werknemers. Om de problemen die daarmee gepaard zijn te verkrijgen zijn er verschillende facetten in het interview aan bod gekomen. Het eerste facet was het begrijpen van specifieke termen die in de HLQ worden gebruikt, namelijk; gezondheidsproblemen, gehinderd zijn en langer hebben moeten werken.

Gezondheidsproblemen

Uit de analyse van de antwoorden bleken een duidelijke tweedeling in formuleringen voor ‘gezondheidsproblemen’ naar voren te komen, deze zijn weergegeven in Tabel 2. Twee respondenten gaven beide formuleringen van gezondheidsproblemen.

Tabel 2: Formuleringen voor ‘gezondheidsproblemen’

- Belemmeringen op het normale werk (5x):	<i>“Als je fysiek of geestelijk niet in staat bent arbeid te verrichten waar je voor betaald wordt of waar je niet voor betaald wordt of die je belemmeren om dingen te doen die je wilt doen” (R3)</i>
- Lichamelijke en geestelijke beperkingen (5x):	<i>“Gezondheidsproblemen, ja dan ga ik er vanuit dat je bedoelt dat je niet fit bent” (R2)</i>

Zoals in Tabel 2 te zien is gaven maar liefst vijf van de acht respondenten aan dat zij gezondheidsproblemen in termen van belemmeringen op het werk uitdrukken. Veelal werd aangegeven dat zij dit bewust deden door de associatie met ‘werk’ dat op de HLQ genoemd wordt; *“En dus met betrekking tot het werk zou ik zeggen dat daardoor het werk bemoeilijkt wordt” (R1)*. Opvallend hierbij was dat slechts vijf van de acht respondenten in eerste instantie hun persoonlijke gezondheidsprobleem aangaven, zoals; *“Ik ben uitgegaan van hoofdpijn, omdat dat mij wel eens hindert op mijn werk” (R5)*. Twee van deze respondenten leken zichzelf hierbij ook nog te corrigeren door te zeggen dat het hier natuurlijk gaat om de gezondheid op het werk en gaven daarna een definitie in termen van belemmeringen op het werk. Dat zoveel respondenten hun omschrijving van een gezondheidsprobleem direct aan het werk koppelen is opvallend en werd niet verwacht.

Gehinderd zijn

De formuleringen die voor het begrip ‘gehinderd zijn’ werden gegeven kunnen allemaal onder dezelfde categorie geschaald worden, namelijk: niet kunnen functioneren zoals je normaal gewend bent. Eén respondent zei; “*Dat je gewoon belemmerd wordt in wat je eigenlijk gewoon zou willen en wat ook gewoon de bedoeling en de verwachting is, maar dat je dat gewoon niet in jouw toestand kan doen zoals je zou willen doen*” (R8). Een andere respondent verwoordde het als; “*Als ik echt mijn werk niet kan doen, als ik echt de hele tijd boven de wc hang, als ik echt niet meer normaal kan functioneren, dan ben ik zeg maar gehinderd*” (R5). Uit dit citaat is op te maken dat de respondent (R5) zich enkel gehinderd voelt als zij absentieïsme vertoont en niet bij presenteïsme.

Langer hebben moeten werken

Er werd tot slot gevraagd wat de respondenten onder ‘langer moeten werken’ begrijpen. Hieruit kwam een formulering naar voren die door zeven van de acht respondenten werd genoemd: meer uur werken dan normaal; “*Gewoon de uren die je meer hebt moeten werken dan normaal*” (R8). De achtste respondent (R3) verwoordde zijn antwoord anders, hij betrok het op de mogelijkheid van schuiven met het werk naar andere tijdstippen. Deze respondent was zelfstandig ondernemer en verwoordde zijn antwoorden geregeld anders omdat hij aangaf altijd te zorgen dat hij zijn werk afmaakt op het moment dat het af moet. Hij werkt vaak langer door, maar wanneer hij zich niet goed voelt, schuift hij met het werk naar momenten die hem uitkomen; “*Ik kan wat verschuiven op het moment dat ik me niet lekker voel of niet goed voel of niet topfit voel, dat schuif ik andere dingen, die doe ik dan de andere dag*”.

Uit de analyse van het tweede facet dat in het interview aan bod kwam, de lay-out van de HLQ, kwamen drie problemen met betrekking tot de lay-out naar voren. Deze zijn weergegeven in Tabel 3.

Tabel 3: Ervaren problemen met betrekking tot de lay-out

- Niet weten op welke manier gebruik te maken van het gevolgenrijtje (8x)	
- Te grote omvang van punt 8 van het gevolgenrijtje (3x):	<i>“Ze zijn blijkbaar niet geïnteresseerd in wat een ander probleem is” (R2)</i>
- Vage nummering van de HLQ (1x):	<i>“Ik vind de nummering nogal apart” (R1)</i>

In Tabel 3 is te zien dat alle acht respondenten antwoord geven aan de hand van het rijtje met gevolgen van hun gezondheidsprobleem verwarrend vonden. Vijf van de acht respondenten benoemde alle gevolgen die in het rijtje weergegeven waren, waarna zij aangaven of zij deze wel of niet eventueel in meer of mindere mate hadden ervaren; *“Concentratiestoornissen had ik niet, dus zeg maar bijna nooit, ik moest in een iets langzamer tempo werken, ik hoefde mij niet af te zonderen enz.”* (R1), terwijl de andere drie respondenten enkele gevolgen kozen uit het rijtje die zij zich herinnerden te ervaren; *“Als gevolg van gezondheidsproblemen, 3 moest ik in een langzamer tempo te werken en 8, had ik andere problemen”* (R6). Deze laatste groep koos enkel de gevolgen die zij hebben ervaren en niet welke gevolgen zij niet ervaren hebben. Hierbij bleek dat de respondenten die alle gevolgen noemden, vaker uitlegden hoe dat gevolg invloed had op hun situatie dan de andere respondenten; *“Ik was verkouden en eigenlijk wilde ik liever niet gaan, maar ik kon, ja ik dacht ik ga toch maar gewoon, misschien gaat het wel. Maar ja, toen merkte ik dat ik toch wel een beetje sneller afgeleid was”* (R7).

Tevens gaven drie van de acht respondenten aan dat punt 8 van de gevolgen (had ik overige problemen) ervoor zorgt dat het lijstje volledig is. Zij zeiden dat veel gevolgen op een hoop worden gegooid, waardoor de redenen waarom iemand voor punt 8 zou kiezen erg uiteenlopend kunnen zijn. Eén respondent gaf aan: *“Door een aantal gevolgen wel aan te bieden en de rest als overige problemen te schalen, ga je op een paar facetten wel diep in en op andere niet. Hierdoor worden veel problemen die mensen hebben misschien niet besproken”* (R1). Een andere respondent zei: *“Ze zijn blijkbaar niet geïnteresseerd in wat een ander probleem is. Je kunt niet invullen welk overig probleem dat dan is”* (R2). En de derde gaf aan: *“Ze hadden nog wel wat extra kunnen toevoegen aan het rijtje en punt 8 kunnen weghalen”* (R6).

Ten slotte antwoordde een respondent op de vraag of er verdere onduidelijkheden waren dat de opmaak van het lijstje onduidelijk was: *“Ik vind de nummering nogal apart, het lijstje begint met een 2, maar er is ook nog een tweede vraag, ik zou het lijstje bijvoorbeeld aangeven met abc enz.”* (R1).

Deze vragen naar de lay-out van de HLQ hebben gediend als achtergrondinformatie voor een verbetering van de HLQ. In dit geval hebben de aangegeven onduidelijkheden geen consequenties gehad voor het wel of niet beantwoorden van de vraag naar presenteïsme.

Uit de analyse van het laatste facet blijkt dat de vraag naar presenteïsme (het in schatten van de in te halen uren) veelvuldig verkeerd geïnterpreteerd wordt. Zie Tabel 4 voor een overzicht.

Tabel 4: Manier van interpreteren van de vraag naar presenteïsme

- Juiste interpretatie (4x):	<i>“Als er beperkingen waren door het werk, hoeveel je dan extra zou moeten werken per dag om het werk dat je normaal zou kunnen doen, als je geen klachten had, om dat toch te kunnen uitvoeren” (R1)</i>
- Misinterpretatie (3x):	<i>“Heeft je ziekte ervoor gezorgd dat je de afgelopen weken langer hebt moeten werken om je werk dat is blijven liggen in te halen” (R2)</i>

Slechts vier van de acht respondenten interpreteerden de vraag zoals hij bedoeld is. Zij gaven in hun antwoord aan de vraag zo te begrijpen als hoeveel uur ze niet perse hebben ingehaald of moeten inhalen, maar hoeveel uur ze door bijvoorbeeld een langzamer werktempo als gevolg van ziekte meer zouden hebben moeten werken om evenveel te doen als normaal; *“..Laten we zeggen dat ik dusdanig langzaam gewerkt heb, dat ik twee uur aan tijd zo’n beetje verspilt heb, denk ik. Ik denk dat ik twee uur langer zou moeten werken om net zo efficiënt geweest te zijn, die dag” (R7)*. Opmerkelijk was dat drie van de acht respondenten gaven in hun antwoord echter aan de vraag te begrijpen als de echt te moeten in te halen uren of de daadwerkelijk ingehaalde uren van die dag en dagen waarop zij ziek waren: *“Nou ik had het werk niet in kunnen halen, dus geen uren” (R6)*. Als zij die uren niet hebben ingehaald of niet hoeven inhalen, is hun antwoord ook direct; nee, geen uren. Deze drie respondenten antwoorden in termen van absentieïsme, terwijl dit niet de bedoeling van de vraag is. Overigens gaf één respondent (R3), dit was weer de zelfstandig ondernemer, dat hij de vraag heel moeilijk gesteld vond, maar dat bij zijn werk deze vraag toch niet gesteld kon worden. Hij zei zijn gewone werk te hebben uitgevoerd onafhankelijk van zijn gezondheidsstatus; *“..Dan kun je de volgorde zelf bepalen en op het moment dat je bij wijze van spreken een paar simpele handelingen moet verrichten en je hebt hoofdpijn, dan neem je een aspirientje en doe je eerst dat werk en later die andere dingetjes” (R3)*, waarbij niet duidelijk werd op welke manier hij precies de vraag geïnterpreteerd heeft.

3.2 Terugvraagperiode

Eventuele problemen met betrekking tot de terugvraagperiode werden geprobeerd te achterhalen door te vragen of de respondenten antwoord geven aan de hand van de *twee weken* makkelijk of moeilijk vonden, of hun antwoord zou veranderen bij een kortere of langere periode en wat zij als beste terugvraagperiode beschouwden.

Moeilijk of makkelijk

Vijf van de acht respondenten bleken antwoord geven aan de hand van de terugvraagperiode van twee weken moeilijk te vinden. Er waren twee argumenten die daarvoor genoemd werden, zie Tabel 5.

Tabel 5: Redenen voor moeite met de recall period

- Geen duidelijke hoeveelheid werk (3x):	<i>“Ja, dat vind ik sowieso wel moeilijk omdat ik in mijn functie niet al het werk precies vast omlijnd heb, zeg maar. Kijk als je echt administratief werk heb en je zegt normaal deed ik zoveel boekhoudposten per dag bijvoorbeeld, en nu moet ik een half uur langer werken om hetzelfde aantal te behalen, dan is dat heel duidelijk, maar als je met medewerkers praat en soms ook even om een band op te bouwen, privé zaken bespreekt, dat kan je natuurlijk korter of langer maken, dus dan is het niet zo heel erg duidelijk” (R1)</i>
- Problemen om de situatie tijdens ziekte te herinneren (2x):	<i>“..Maar of er nou staat twee dagen of twee weken als je in die tijd niet ziek bent geweest, dan moet je verder gaan graven en dat wordt wel wat lastiger om weer voor de geest te halen” (R7)</i>

Uit Tabel 6 blijkt dat de respondenten die het antwoorden moeilijk vonden opgedeeld kunnen worden in twee groepen. De eerste groep vindt het lastig om aan de hand van die periode te antwoorden door het soort werk dat hun uitvoert, terwijl de andere groep problemen ervaart met het herinneren.

Overigens zei één van de drie respondenten die de vraag naar presenteïsme *makkelijk* vonden om te beantwoorden dat hij het makkelijk vond aan de hand van de afgelopen twee weken; *“Omdat het dan nog vrij recent is” (R6)*. De andere twee respondenten gaven aan dat zij hadden gezegd dat ze het antwoorden aan de hand van de twee weken makkelijk vonden omdat het op hun werk niet van toepassing is om uren in te halen en niet om de lengte van de periode; *“Omdat ik het gevoel heb dat het op mijn werk niet van toepassing is” (R2)*. Dit laat zien dat hun antwoord aan de ene kant ontstaat door een misinterpretatie van de vraag en daarnaast door het soort werk dat zij hebben, waarbij zij geen uren kunnen inhalen.

Verandering van antwoord

Van de vijf respondenten die het beantwoorden moeilijk vonden, zeiden vier dat zowel een langere als een kortere terugvraagperiode voor hun antwoord geen verschil zou maken; *“Nee,*

het heeft te maken met het moment waarop ik voor het laatst ziek was” (R7). Eén van die respondenten zei dat het geen verschil zou maken, met als reden; “Omdat je de dagen dat je niet ziek bent niet meerekent. Als je een periode zegt ik kom maar halve dagen werken en die periode zit er in en je rekent dat wel mee, dan heb je natuurlijk heel duidelijk wat je minder hebt kunnen werken. Maar omdat wat ik net heb aangegeven is het bij mij niet zo strak omlijnd, maakt het niet uit of je naar een dag kijkt want het gebeurt ook op een dag en ook in een week, dus maakt dat geen verschil” (R1). De vijfde respondent gaf aan dat zijn antwoord bij zowel een langere als een kortere terugvraagperiode zou veranderen; “Ja, als de periode korter was zou ik anders antwoorden omdat als je op een bepaalde dag fit was of op een bepaalde dag niet fit was, dan kun je makkelijker beoordelen hoe je die dag ingedeeld hebt, bijvoorbeeld een maand geleden maakt het alleen al onoverzichtelijker” (R3).

De drie respondenten die het beantwoorden makkelijk vonden, gaven aan dat hun antwoord alleen bij een kortere terugvraagperiode zou veranderen, maar dat het antwoord bij een langere periode hetzelfde zou blijven; “Ik zou misschien wel anders antwoorden als de vraag specifiek is, als het echt om een bepaalde dag gaat. Maar als het gewoon een langere periode is, maakt het niet zo veel uit denk ik” (R4).

Beste terugvraagperiode

Het laatste facet betrof zich op wat de respondenten als beste duur van de terugvraagperiode zouden vinden. De meningen waren daarover erg uiteenlopend. Zowel een langere, een kortere, helemaal geen periode als dezelfde periode houden, werden door de respondenten als beste terugvraagperiode genoemd. Ook bij het onderscheiden van de respondenten die het antwoorden aan de hand van de recall periode moeilijk vonden en de respondenten die het antwoorden makkelijk vonden kwam er niet een unanieme periode per groep. Iemand die het antwoorden moeilijk vond zei over de beste terugvraagperiode; “Twee weken is misschien wel heel erg kort, misschien zou ik dan een maand zeggen want we hebben allemaal wel eens een week waarin iemand wat minder productief is en dan is een maand net dat je het kan herinneren, maar misschien nog meer representatief dan twee weken” (R1) en een ander zei juist; “Als je op een bepaalde dag fit was of niet fit was, dan kun je makkelijker beoordelen hoe je die dag ingedeeld hebt, bijvoorbeeld een maand geleden maakt het alleen al onoverzichtelijker” (R3). Een respondent die het antwoorden makkelijk vond, gaf aan; “Ik denk helemaal geen periode vragen, ik zou denk ik gewoon vragen: Hebt u nadat u weer of hebt u langer door moeten werken of extra moeten werken om werk in te halen dat is blijven liggen door gezondheidsproblemen. Dan kun je daarna vragen: Zo ja, kunt u een inschatting maken van hoeveel uur dat is geweest?” (R2). Een ander zei; “Omdat de keren dat je ziek

vaak, is niet zo heel vaak, de keren dat je ziek bent, is niet zo heel vaak, gebeurt niet zo vaak, natuurlijk. Dus als je een keer ziek bent onthoud je dat wel een paar maanden” (R6).

Met betrekking tot de terugvraagperiode zijn er dus verschillende redenen naar voren gekomen en blijkt er een uiteenlopend beeld te bestaan. Veel respondenten blijken toch moeilijkheden te ervaren met betrekking tot de periode door hun functieomschrijving.

3.3 Werk gerelateerde factoren

Ten slotte werd er aan de respondenten gevraagd welke werk gerelateerde factoren voor hun een rol spelen bij het werken met een verminderde productiviteit. Hierbij gaven de respondenten aan om welke reden zij het wel of niet moeilijk vonden om de vraag naar presentisme op de HLQ te beantwoorden. Er werden twee groepen factoren genoemd die in Tabel 6 zijn weergegeven. Deze twee groepen bevatten verschillende elementen.

Tabel 6: Achtergrondfactoren die het vertonen van presentisme beïnvloeden

- Het soort werk (8x):	<i>“Ik werk zelfstandig en ik word betaald voor het werk dat ik doe. Als je 10 klussen moet doen, dan kun je de volgorde zelf bepalen en op het moment dat je een paar simpele handelingen moet verrichten en je hebt hoofdpijn, doe je eerst dat werk en later die andere dingetjes” (R3)</i>
- Overige genoemde factoren	

Het soort werk

Alle acht respondenten noemden het soort werk dat zij hadden als van invloed op het vertonen van presentisme en op de manier van antwoorden op de HLQ. Vier respondenten antwoordden op de vraag of het inhalen van uren mogelijk is, dat het wel mogelijk is, maar dat zij dit eigenlijk nooit doen door het soort werk; *“Nou, het kan wel, maar ik denk niet dat dat echt gebeurt” (R2)*. Een andere respondent geeft aan; *“Ik krijg gewoon aan het begin van de week een hoeveelheid werk en dan vul ik mijn eigen uren in en als ik het aan het einde van de week niet af heb dan maak ik het de week er na af, dus het is eigenlijk niet dat ik inhaal, maar meer dat ik het op een ander tijdstip doe” (R4)*. Drie respondenten gaven aan dat uren inhalen op hun werk wel tot de mogelijkheden behoort, hoewel zij dit niet daadwerkelijk als inhalen zouden formuleren, maar meer als het schuiven en wisselen van werkzaamheden; *“Niet zo zeer inhalen, maar als wel gewoon een dag wat langer blijven zitten zeg maar, in plaats van 8 uur, maak je dan bijvoorbeeld 9 uur op een dag” (R5)*.

Twee elementen van het soort werk die veel genoemd werden waren de taakomschrijvingen die niet vastgesteld zijn en de hoge of lage mate van controle op het werk. Vier van de acht proefpersonen gaven de taakomschrijvingen van hun functie als reden. Onder andere werd er gezegd; *“Dat vind ik sowieso wel moeilijk omdat ik in mijn functie niet al het werk precies vast omlijnd heb”* (R1).

Zes van de acht respondenten noemden de mate van controle als element van het soort werk. Een respondent gaf aan dat de mate van controle die zij heeft in haar werk ervoor zorgde dat zij geen uren inhaalde; *“Ik werk in het nieuws en dan op een gegeven moment als je dingen laat liggen, dan is het ook geen nieuws meer. En dan kun je altijd kijken of je er nog wat mee kunt en soms moet je gewoon beslissen, nou het was misschien leuk geweest, maar het is niet gelukt, klaar. Dus dan ga ik dat niet inhalen, er komen wel weer nieuwe dingen”* (R2).

Daarnaast gaf een respondent geeft aan dat zij juist door de weinig controle in haar werk, moeilijkheden had met het beantwoorden van die vraag; *“Meestal hebben wij van die dagen, gewoon een voorlichtingsdag en ja ze komen die dag langs, je kunt niet zeggen ik kom morgen wel weer een uurtje werken, maar dan is er niemand dus dat werkt niet echt”* (R8).

Zoals al aangegeven is het soort werk een belangrijke factor die grote invloed uitoefent op de antwoorden op de HLQ. Dit werd nog duidelijker door de antwoorden van respondent 3. Hij was de enige zelfstandig ondernemer en gaf daardoor heel vaak en uitgebreider dan de anderen aan dat het soort in zijn werk een grote rol speelt; *“Ik werk zelfstandig en ik word betaald voor het werk dat ik doe. Dus als ik 100% in dienst zou zijn bij een bedrijf om op een kantoor dossiers af te handelen, dan zou ik misschien anders functioneren, dan zoals ik nu functioneer. Het is natuurlijk wel eens zo dat je, als je 10 klussen moet doen, dan kun je de volgorde zelf bepalen en op het moment dat je een paar simpele handelingen moet verrichten en je hebt hoofdpijn, dan neem je een aspirientje en doe je eerst dat werk en later die andere dingetjes”*. Daarnaast zei hij over de mate van controle in zijn werk; *“Het werk dat ik doe, moet gewoon gedaan worden, allemaal, want ik heb een klus aangenomen en die klus moet gewoon gedaan worden. En als ik afspraken heb om op een bepaalde dag ergens dagvoorzitter te zijn, ja dan kan je dat niet verschuiven als je wel of niet goed ben”* (R3). Het inhalen van werk betekent voor hem meer dat hij schuift met werk naar een later tijdstip; *“Een artikel uitwerken of een interview maken kan je wel verlaten, daar kan je qua tijdstip vaak wel wat mee spelen”* (R3). Deze respondent zei ten slotte over het soort werk; *“En als je voor jezelf werkt, dan is die grens weer hoger, omdat als je niet werkt, dan verdienen je ook geen geld, dus dan is de wil om door te gaan, de wil is groter dan het fysiek of geestelijk ongemak”*. Respondent 3 zei vaak dat hij niet aan kon geven hoeveel uren hij in zou

moeten halen, omdat hij geen vaste uren heeft. Hij heeft elke dag andere afspraken op andere tijdstippen en kan hierdoor niet goed nagaan hoeveel uren hij door verminderde productiviteit zou moeten inhalen. Daarnaast geeft hij aan dat hij niet snel minder productief werkt en als dat wel zo is, langer door werkt, omdat hij anders geen geld verdient.

Overige genoemde factoren

Om overige factoren die een rol spelen te ontdekken is er ten eerste gevraagd wat voor de respondenten een reden zou zijn om (wel) extra uren in te halen. In Tabel 7 staan de redenen weergegeven.

Tabel 7: Redenen om (wel) extra uren in te halen

- Meer gezondheidsklachten (3x):	<i>“Dat zou hoger zijn als ik denk meer klachten heb” (R1)</i>
- Een naderende deadline (3x):	<i>“Als ik me voorgenomen heb om 2 interviews uit te werken en ik ben daar niet toe in staat omdat ik hoofdpijn heb, dan denk ik wanneer is de deadline? Kan ik het dan eventueel 's avonds doen?” (R3)</i>
- Veel gekletst met collega's (1x):	<i>“Op het moment dat ik bijvoorbeeld een hele dag alleen maar gezellig heb lopen kletsen met mensen, dan heb ik het idee van nou moet ik wel even m'n uren inhalen want ik heb gewoon echt niks gedaan voor mijn werk” (R5)</i>
- Meer verantwoordelijkheid (1x):	<i>“Als je echt verantwoordelijk bent voor een bepaald proces wat stil komt te liggen als ik er niet aan werk dan zou ik wel overwegen om zodra ik beter ben wat uurtjes extra erin te steken om het zo snel mogelijk alsnog voor elkaar te krijgen” (R7)</i>
- Verdeling van werkuren (1x):	<i>“Als je een hele week werkt dan wordt je misschien steeds meer belemmerd en als je één dag, dan denk je; vandaag even doorzetten en dan kan ik morgen wel weer niks doen” (R8)</i>

Er zijn geen onverwachte antwoorden naar voren gekomen, het enige wat wederom duidelijk werd is de rol die het soort werk speelt bij uren inhalen. Drie van de vijf bovengenoemde redenen slaan indirect weer op het soort werk, namelijk een naderende deadline, meer verantwoordelijkheid en de verdeling van werkuren, waarmee bedoeld wordt hoelang je achter elkaar moet werken op een dag, maar ook hoeveel dagen in een week.

Daarnaast werd de vraag gesteld hoe de respondenten hun eigen in te halen uren hadden ingeschat. Ook hieruit kwamen geen onvoorziene resultaten. Er waren vier respondenten die hun manier van inschatten aan konden geven, omdat de andere vier

respondenten geen aantal uren gaven waardoor deze zeiden niet te kunnen uitleggen hoe zij dit hadden ingeschat. Twee van de vier respondenten gaven aan deze inschatting op dezelfde manier te doen, namelijk; *“Op basis van het aantal momenten op de werkdag dat je dan afwezig bent, niet letterlijk maar gewoon met je gedachten afwezig bent en ook een beetje op basis van hoeveel tijd dat ik denk dat ik extra nodig had bijvoorbeeld voor het vragen van een klantvraag. In plaats van dat ik daar een minuut of drie over nadenk, had ik er nu misschien wel vier of vijf minuten voor nodig. Nou en als je dat bedenkt dat je op zo ’n dag zo ’n 40 e-mails beantwoordt, dan kom je toch al gauw richting de anderhalf à twee uur” (R7)*. De andere twee respondenten gaven aan dit minder precies te doen en op een algemenere manier tot een antwoord te zijn gekomen; *“Ik denk gewoon algemeen als je je niet lekker voelt dat je dus gewoon iets minder snel en handig je alles doet. Dus dan dacht ik ja, iets vertraging dus een uur” (R8)*.

4. Discussie

Het doel van dit onderzoek was om een beeld te krijgen van de interpretatie van de HLQ bij gezonde werknemers. Zoals blijkt uit de resultaten bestaat er een grote variatie in de interpretatie van de (meeste) onderdelen van de HLQ. Dit komt overeen met de veronderstelling van Meerding, IJzelenberg, Koopmanschap, Severens en Burdorf (2005) in hun artikel.

Over het gebruik van het gevolgenlijstje bleek verwarring te bestaan. De participanten wisten niet hoe zij dit lijstje moesten hanteren. Ook de recall period van twee weken bleek, zoals Clarke, Fiebig en Gerdtham (2008) in hun artikel aangaven, voor moeilijkheden te zorgen. Deze verschillen zijn echter niet van allergeen belang bij het meten van presenteïsme op de HLQ, omdat het geen directe betrekking heeft op de vraag die presenteïsme meet. De onderdelen zijn onderzocht om meer informatie te geven over de eventuele reden voor de uiteenlopende resultaten uit eerder onderzoek (Hakkaart-van Roijen en Essink-Bot, 2000). Indien uit dit onderzoek enkel de kleine interpretatieverschillen (van de gebruikte termen, de lay-out en de recall period) naar voren zouden zijn gekomen, zouden deze veranderd kunnen worden. Hierna zou opnieuw onderzoek met de HLQ uitgevoerd kunnen worden om te kijken of presenteïsme nu valide gemeten wordt. Echter, uit de resultaten van dit onderzoek bleek dat er veel meer aan de hand is. De vraag die op de HLQ presenteïsme meet (het inschatten van de in te halen uren) bleek door de helft van de participanten niet geïnterpreteerd te worden zoals deze bedoeld is. Meerding, IJzelenberg, Koopmanschap, Severens en Burdorf (2005) gaven in hun artikel aan dat er weinig begrip van de vraag bestaat, waardoor enig variatie in interpretatie van tevoren verwacht werd. Dat echter vier van de acht respondenten de vraag volledig anders interpreteerden dan deze bedoeld is, is opmerkelijk.

Een paar factoren bleken hierop van invloed te zijn. Met name het soort werk van de respondenten zorgde dat veel respondenten aangaven helemaal geen uren in te moeten halen. De vier respondenten die de vraag verkeerd interpreteerden en aangaven te denken dat zij echt uren hadden moeten inhalen, zeiden dat zij dit niet konden bij hun beroep. Ook de respondenten die de vraag wel juist interpreteerden gaven aan dat zij in hun beroep een verminderde productiviteit niet direct merkten en dus niet aan konden geven hoeveel uren zij in zouden moeten halen. Twee punten van het soort werk die veel genoemd werden waarom het antwoorden moeilijk was, waren de mate van controle en de taakomschrijvingen. Deze twee factoren zijn terug te koppelen aan het eerder genoemde JDC-Model van Karasek (1979). Hoewel deze twee factoren bij de respondenten niet voor veel spanning op het werk

bleken te zorgen, zoals het model van Karasek (1979) veronderstelt, zijn deze van grote invloed in de redenatie van de respondenten. Werknemers met veel controle en relatief weinig vaste taakomschrijvingen blijken moeilijk in te kunnen schatten hoeveel uur zij ‘verloren’ hebben door een verminderde productiviteit. Deze bevindingen komen overeen met het artikel van Meerding, IJzelenberg, Koopmanschap, Severens en Burdorf (2005).

De resultaten geven aan dat de HLQ presenteïsme meet met een vraag die alleen te beantwoorden is voor mensen met een vaste hoeveelheid werk per dag. Uit het onderzoek van Meerding, IJzelenberg, Koopmanschap, Severens en Burdorf (2005) bleek ook dat de HLQ minder goed voor mensen met een lage opleiding te gebruiken is. Dit kan verklaren waarom vier van de acht respondenten de vraag verkeerd interpreteerden. Het is echter maar een aanname en omdat dit onderzoek zich niet specifiek heeft gericht op het verschil tussen laag en hoog opgeleide werknemers kan dit niet met zekerheid gezegd worden.

Aangezien de HLQ niet voor de gehele beroepsbevolking gebruikt kan worden, zoals het onderzoek van Meerding, IJzelenberg, Koopmanschap, Severens en Burdorf (2005) al eerder aantoonde, zou er onderscheid tussen beroepen gemaakt moeten worden. Het onderzoek dat hier is uitgevoerd heeft zich niet specifiek op verschillende beroepsgroepen gericht om uit te zoeken voor welke groepen de HLQ gebruikt kan worden. Om die reden kan daar nog geen specifieke uitspraak over gedaan worden. Dit zou door onderzoek met verschillende beroepsgroepen gerealiseerd kunnen worden.

Een optie om de HLQ wel voor de hele beroepsbevolking te blijven gebruiken is een verandering van de HLQ. De HLQ is een single-item meetinstrument. Door er een Multi-item meetinstrument van te maken zou het presenteïsme betrouwbaarder kunnen gaan meten. Dit zou betekenen dat er meer items in de HLQ geplaatst moeten worden die presenteïsme meten. (Tang et al., 2011). Echter, er bestaan al meerdere Multi-item meetinstrumenten waardoor het niet van belang lijkt om nog een Multi-item instrument te creëren. De HLQ is juist een bruikbaar meetinstrument omdat het een kort instrument is, wat door deze verandering te niet gedaan zou worden. Een andere optie is de toevoeging van een voorbeeld, zodat de respondenten beter begrijpen hoe de vraag bedoeld wordt. Echter is de kans dan groot dat de respondenten de berekenmethode uit het voorbeeld over gaan nemen. Dit kan echter met een specifiek onderzoek onderzocht worden.

Al met al lijkt het aannemelijk om de doelgroep van de HLQ te beperken tot één tak van de beroepsbevolking zoals eerder aangeven, waarbij mogelijk de vraag verduidelijkt zal moeten worden, zodat presenteïsme met behulp van de HLQ betrouwbaarder gemeten wordt.

4.1 Reflectie

Het onderzoek dat in deze bachelor scriptie is uitgevoerd bevat enkele sterke punten. Er zijn ondanks dat er een relatief klein onderzoek is uitgevoerd, werknemers met verschillende leeftijden, banen en werk uren zijn geïnterviewd. Hiermee is er gestreefd naar een algemeen beeld van de interpretatie van gezonde werknemers. Dit is echter maar deels gelukt. De groep werknemers met een kantoorbaan en de groep met een bijbaan waren goed vertegenwoordigd. Hoogstwaarschijnlijk zijn alle mogelijke antwoorden van de interpretatie die deze groepen hebben genoemd. Op het laatst zijn er geen nieuwe antwoorden en manieren van interpretatie naar voren gekomen. Er was echter maar één zelfstandig ondernemer wat direct de eerste beperking van dit onderzoek is. De zelfstandig ondernemer kwam met veel antwoorden die de rest van de respondenten niet noemde. De kans is groot dat bij eenzelfde onderzoek waarbij de groep van zelfstandig ondernemers groter is, er nog andere antwoorden naar voren komen. Om een volledig beeld van de interpretatie van deze groep werknemers te krijgen wordt eenzelfde onderzoek geadviseerd, met meer beroepssoorten en een aantal werknemers per beroepsgroep.

Een tweede beperking van dit onderzoek is het kleine verschil dat op is opgetreden in de afname van de interviews. Bij de eerste proefpersoon is er doordat de verkeerde interviewmaterialen geprint zijn, niet gevraagd of zij überhaupt uren op haar werk kan inhalen. Dit heeft geresulteerd in zeven antwoorden op de vraag in plaats van acht. Omdat op deze vraag geen onverwachte antwoorden kwamen, maar hier ook het soort werk van belang was, heeft het niet geleid tot ontbrekende resultaten.

4.2 Conclusie

Dit onderzoek laat met betrekking tot de onderzoeksvraag: *Wat is de conceptuele interpretatie van gezonde werknemers met betrekking tot het meetinstrument de Health and Labour Questionnaire (de HLQ)?* zien dat de interpretatie van de onderdelen, met uitzondering van de gebruikte termen, dusdanig verschilt tussen werknemers. Dit heeft tot een grote variatie in resultaten geleid.

Dit onderzoek laat interessante uitkomsten zien over hoe de HLQ wordt geïnterpreteerd. Er zijn een paar belangrijke punten die voortvloeien uit dit onderzoek. Ten eerste is het in de toekomst van belang om zeer kritisch te kijken naar onderzoek waarbij gebruik gemaakt is van de HLQ. Door het aangetoonde verschil in interpretatie is de data van deze onderzoeken mogelijk niet bruikbaar. Daarnaast moet de vraag gesteld worden of de HLQ in toekomstig onderzoek wel bruikbaar is voor de geheel werkende populatie om

presenteïsme te meten. Met meer onderzoek kan er mogelijk onderscheid gemaakt worden tussen groepen met verschillend soort werk waar de HLQ mogelijk wel en niet bij gebruikt kan worden.

5. Referenties

- Badley, E.M., 2008. Enhancing the conceptual clarity of the activity and participation components of the International Classification of Functioning, Disability and Health. *Social Science & Medicine* Vol.66, 2335-2345.
- Beaton, D., Bombardier, C., Escorpizo, R., Zhang, W., Lacaille, D., Boonen, A., Osborne, R.H., Anis, A.H., Strand, C.V. & Tugwell, P.S., 2009. Measuring Worker Productivity: Frameworks and Measures. *The Journal of Rheumatology*, Vol.36, 2100-2108.
- Böckerman, P. & Laukkanen, E., 2009. What makes you work while you are sick? Evidence from a survey of workers. *European Journal of Public Health*, Vol.20, 43-46.
- Böckerman, P. & Laukkanen, E., 2010. Predictors of Sickness Absence and Presenteeism: Does the Pattern Differ by a Respondent's Health? *Joem*, Vol.2, 332-335.
- Braakman-Jansen, L.M.A., Taal, E., Kuper, I. & van der Laar, M.A.F.J., 2012. Productivity loss due to absenteeism and presenteeism in patients with Rheumatoid Arthritis (RA) and subjects without RA. *Rheumatology*, 1-16.
- Brooks, A., Hagen, S.E., Sathyanarayanan, S., Schultz, A.B. & Edington, D.W., 2010. Presenteeism: Critical Issues. *Joem*, Vol.52, 1055-1065.
- Brouwer, W.B.F., Meerding, W.J., Lamers, L.M. & Severens, J.L., 2005. The relationship between productivity and health-related QOL, an exploration. *Pharmacoeconomics*, 23, 209-218.
- Bryman, A., 2008. *Social Research Methode (third edition)*. Oxford: Oxford University Press.
- Clarke, P.M., Fiebig, D.G. & Gerdtham, U.G., 2008. Optimal recall length in survey design. *Journal of Health Economics* 27, 1275–1284.
- Dew, K., Keefe & V., Small, K., 2005. 'Choosing' to work when sick: workplace presenteeism. *Social Science & Medicine*, Vol. 60, 2273-2282.
- Hak, T., Van der Veer, K. & Jansen, H., 2004. The Three-Step Test-Interview (TSTI): An observational instrument for pretesting self-completion questionnaires. *Research in Management*, ERS-2004-029-ORG.

- Hakkaart-van Roijen, L. & Essink-Bot, M.L., 2000. Manual: The Health and Labour Questionnaire. *Institute for Medical Technology Assessment, Report number 00.52.*
- Karasek, R.A., 1979. Job Demands, Job Decision Latitude and Mental Strain: Implications for Redesign. *Administrative Science Quarterly, Vol.24*, 285-308.
- Lidler, E., 1979. Definitions of health and illness and medical sociology. *Social Science & Medicine, Vol. 13*, Pages 723-731.
- Meerding, W.J., IJzelenberg, W., Koopmanschap, M.A., Severens, J.L., Burdorf, A., 2005. Health problems lead to considerable productivity loss at work among workers with high physical load jobs. *Journal of Clinical Epidemiology, Vol.58*, 517-523.
- Morris, J.N., 1965. Sickness Absence: Return to work? *Section of Occupational Medicine with Section of General Practice, Vol.58*, 821-825.
- Munro, L., 2007. Absenteeism and presenteeism: possible causes and solutions. *The South African Radiographer, Vol.45, nr.1*, 21-23.
- Pauly, M.V., Nicholson, S., Polsky, D., Berger, M.L., Sharder, C., 2008. Valuing reductions in on-the-job illness: 'presenteeism' from managerial and economic perspectives. *Health Economics. 17*, 469-485.
- Tang, K., Escorpizo, R., Beaton, D.E., Bombardier, C., Lacaille, D., Zhang, W., Anis, A.H., Boonen, A., Verstappen, S.M.M., Buchbinder, R., Osborne, R.H., Fautrel, B., Gignac, M.A.M., Tugwell, P.S., 2011. Measuring the Impact of Arthritis on Worker Productivity: Perspectives, Methodologic Issues and Contextual Factors. *The Journal of Rheumatology, Vol.38*, 1776-1790.
- Van der Doef, M., Maes, S., 1999. The Job Demand-Control (-Support) Model and psychological well-being: A review of 20 years of empirical research. *Work & Stress, Vol. 13, no. 2*, 87- 114.

6. Appendix

Appendix A

Onderzoeksplanning

Van tevoren is er een planning gemaakt om structuur te geven aan de tijd van de bachelorthese en om te zorgen dat er geen stappen in het proces worden overgeslagen. De planning die hoort bij dit onderzoeksverslag wordt weergegeven aan de hand van een tabel. Zie Tabel 8 hieronder.

Tabel 8

<i>Datum</i>	<i>Activiteit</i>
Week 14 t/m 18 : 1 april t/m 3 mei	Data verzamelen: interviewen van 8 participanten
Week 19: 6 t/m 10 april	Data analyseren
Week 21 en 22: 20 t/m 31 mei	Feedback en discussie schrijven
Week 23 en 24: 3 t/m 14 juni	Feedback en eindverslag volledig afmaken en inleveren
Week 26: 28 juni	Eindpresentatie

Appendix B

Health and Labour Questionnaire (HLQ) module 2

1. Werd u in de *afgelopen twee weken* bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen?

... Nee, in het geheel niet (= einde vragenlijst)

... Ja, een beetje

... Ja, heel erg

Ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van gezondheidsproblemen.....

2 had ik concentratiestoornissen.....(*bijna nooit, soms, vaak (bijna) altijd*)

3. ...moest ik in een langzamer tempo werken

4. ...moest ik mij afzonderen

5. ...had ik meer problemen om beslissingen te nemen

6. ...moest ik werk uitstellen

7. ...moest ik werk laten overnemen door anderen

8. ...had ik andere problemen

2. Hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen? LET

OP: dagen dat u zich ziek gemeld hebt niet meerekenen.

..... uur

Appendix C
Interview schema

Respondent:

Leeftijd:

Werkt bij:

Functie:

Aantal jaren werkzaam in deze functie:

Aantal uren per week werkzaam:

Zou u de vragenlijst Health and Labour vragenlijst eerst hardop kunnen voorlezen en hierbij nog geen antwoord geven op de vragen zelf. Als u nadat u de vragenlijst helemaal heeft voorgelezen, de vragen beantwoordt, zou ik graag willen dat u de gedachten die daarbij in u opkomen, hardop verteld. Daarna heb ik nog meer vragen die ik graag aan u wil stellen.

Indien een participant problemen ervaart met het beantwoorden van de HLQ omdat hij geen gezondheidsproblemen heeft ervaren, wordt hem de volgende vraag gesteld:

Stel u voor hoe u had geantwoord als u gezondheidsproblemen had ervaren, hoe zou u dan antwoorden?

1. Wat verstaat u onder ‘gezondheidsproblemen’?
2. Hoe interpreteert u ‘gehinderd zijn op het werk’?
3. Hoe vond u het om antwoord te geven aan de hand van het lijstje met gevolgen?
4. Was dat lijstje volledig voor u?
5. Zijn er onduidelijkheden met betrekking tot de vraag of tot het daaropvolgende lijstje?
6. Zou u in uw eigen woorden de tweede vraag (over de uren) voor mij kunnen formuleren?

7. Wat betekent 'langer hebben moeten werken' voor u?

8. Was het moeilijk de vraag te beantwoorden over 'langer moeten werken' en dan vooral met betrekking tot de terugvraagperiode van 2 weken?

9. Zou uw antwoord anders zijn wanneer de vraag zich zou betrekken tot de laatste week of juist de laatste dag of maand? Met andere woorden: hangt uw antwoord af van de periode die u zich moet herinneren?

Zou u een kortere of langere terugvraagperiode makkelijker of moeilijker vinden?

10. (Hoewel het voor uw werk niet van toepassing is, maar) Wat zou u als beste terugvraagperiode beschouwen? Kunt u dat verder toelichten?

11. U zei dat u uur extra zou moeten werken om uw verminderde productiviteit in te halen, maar kunt u überhaupt uren inhalen op uw werk?

12. Wanneer zou voor u de in te halen uren veel hoger liggen? Welke factoren zijn daarop van invloed?

13. Wat is in het algemeen het maximaal aantal uren wat u zich zou kunnen voorstellen om in te halen?

14. Hoe heeft u de in te moeten halen uren voor u zelf ingeschat?

15. Was het makkelijk om de tweede vraag (over de uren) in het algemeen te beantwoorden? En hoe komt het dat u de tweede vraag makkelijk of niet makkelijk vond om te beantwoorden? → werk gerelateerde factoren

Appendix D

Informatie voor de participanten

Welkom bij dit onderzoek.

Heel fijn dat u wil meewerken.

Ik ga zo met u een vragenlijst doornemen, die u hard op dient voor te lezen en geacht wordt daarop te antwoorden. Ik zal daarbij nog aanvullende vragen stellen om extra informatie te verkrijgen. U mag ten alle tijden aangeven als u wilt stoppen met het interview.

Als u er klaar voor bent, start ik nu de opname en gaan we beginnen.

Begint u maar met het voorlezen en beantwoorden van de vragenlijst.

[Hier volgt het interview aan de hand van de Health and Labour Questionnaire en het interviewschema van Appendix B en C]

Had u algemene problemen met het begrijpen van de vragenlijst?

Heeft u nog op- of aanmerkingen of misschien nog vragen?

Hartelijk bedankt voor uw medewerking!!

Appendix E

Transcripten

Hieronder zijn de transcripten per respondent weergegeven.

Respondent 1

Leeftijd: 52 jaar

Werkt bij: De Belastingdienst

Functie: Supervisor

Aantal jaren werkzaam in deze functie: 4 jaar

Aantal uren per week werkzaam: 36 uur

Interviewer (I): Nou, welkom bij dit onderzoek. Zou u nu de vragenlijst eerst hardop kunnen voorlezen en nog geen antwoord geven op de vragen, maar wanneer u de vragenlijst voor hebt gelezen, daarna de vragen beantwoorden. En daarbij zou ik willen dat u de gedachten die u daarbij heeft zoveel mogelijk verteld. Daarna heb ik nog meer vragen die ik graag aan u zou willen stellen.

Participant (P): Oké.

I: Mag u beginnen met voorlezen.

P: Goed. Health and Labour Questionnaire, Module 2. Werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen? Ja, een beetje. Ja, heel erg. Ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van gezondheidsproblemen. 2 had ik concentratiestoornissen, bijna nooit, soms, vaak bijna altijd. 3 moest ik in een langer, langzamer tempo werken. 4 moest ik mij afzonderen. 5 had ik meer problemen om beslissingen te nemen. 6 moest ik werk uitstellen. 7 moest ik werk laten overnemen door anderen. 8 had ik andere problemen. Vraag 2, hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen? Let op: dagen dat u zich ziek gemeld hebt niet meerekenen..... uur.

I: Mag u nu de vragen beantwoorden.

P: Oké. Werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen? Ja, een beetje. Ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van gezondheidsproblemen, moest ik tussen door even gaan lopen.

I: Oké.

P: Uhm, concentratiestoornissen had ik niet, dus zeg maar bijna nooit.

I: Ja.

P: Ik moest in een iets langzamer tempo werken.

I: Uhum.

P: Ik hoefde me niet af te zonderen. Ik had niet meer problemen om beslissingen te nemen.

En soms moest ik werk uitstellen. En soms moest ik werk laten overnemen door anderen.

Uhm, ik had geen andere problemen.

I: Oké.

P: En hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen, dagen dat u zich ziek gemeld hebt niet mee gerekend. En dat gaan dan over die twee weken?

I: Ja.

P: Over die twee zelfde weken?

I: Ja.

P: Uhm, nou per week 2,5 uur. Een half uurtje per dag zeg maar.

I: Oké, dus een half uurtje langer moeten werken.

P: Ja, per dag.

I: Oké.

P: Dus 2,5 in de week, dus in de afgelopen twee weken 5 uur.

I: Ja, oké, dankuwel. Dan heb ik nog wat aanvullende vragen over de opzet van deze vragenlijst. Uhm, wat verstaat u precies over gezondheidsproblemen?

P: Uhm, nou bij mij is dat pijn in mijn rug.

I: Ja.

P: Waardoor ik problemen heb om lang achter mekaar te zitten.

I: Ja.

P: Dus dat is voor mij, is mijn gezondheidsprobleem.

I: En in het algemeen?

P: Uhm, in het algemeen, uhm, nou gezondheidsproblemen dat betekent dat je er in ieder geval hinder van ondervindt. En dus met betrekking tot het werk zou ik zeggen dat daardoor het werk bemoeilijkt wordt.

I: Ja, oké.

P: Er kunnen natuurlijk ook wel dingen in de gezondheid waar je verder geen gevolgen van ondervindt en dan vind ik het geen gezondheidsprobleem.

I: Ja. Dus het moet als het als gezondheidsprobleem geldt, zou het u op het werk...

P: Ja, met betrekking tot het werken, kijk iemand kan astma hebben en dan heeft hij daar medicijnen voor die goed helpen dan is het geen probleem.

I: Ja.

P: Het is natuurlijk wel een gezondheidsprobleem in algemene zin maar niet met betrekking tot het werk.

I: Oké. Uhm, dan heb ik een volgende vraag. In deze vraag staat ook gehinderd zijn op het werk, uhm, ja, hoe interpreteert u dat? Wanneer, uhm, als er staat bent u gehinderd op het werk, uhm, wat betekent voor u hinderen?

P: Dat ik bepaalde dingen anders moet doen dan dat ik dat normaal zou doen.

I: Oké. Ja, duidelijk. Uhm, hier staat een lijstje met gevolgen, hoe vond u het om antwoord te geven aan de hand van dit lijstje? Vond u het duidelijk?

P: Ja, vond ik wel duidelijk.

I: Oké. En heeft u daar nog andere ideeën over?

P: Uhm, nou ja, soms is het wel moeilijk om aan te geven of het echt van invloed is geweest.

I: Wat bedoelt u daar mee?

P: Uhm..

I: Vind u het moeilijk om aan te geven of u last had van een bepaald gevolg?

P: Ja, precies. Want op zich het kan best zijn dat iets meer moeite kost maar uiteindelijk omdat je, omdat bepaalde werkzaamheden bij je functie horen zorg je toch wel dat je het doet uiteindelijk, dus uhm, en sommige dingen zijn ook niet helemaal duidelijk of dat nou door als gevolg van gezondheidsproblemen is.

I: En welke bedoelt u dan?

P: Nou, bijvoorbeeld, als je kijkt bij punt 4, moest ik mij afzonderen. Uhm, wij werken deels op een werkvloer waar het heel druk is en als je wat meer pijn hebt enzo dan is het best fijn om gewoon even rustig in je kantoor je werkzaamheden te doen, dus je wel wat terug te trekken, maar dat betekent niet dat als je, ik bedoel, ik zit wel vaker gewoon rustig op kantoor met de deur dicht, gewoon om te concentreren, dus dat doe je ook wel net perse als je gezondheidsklachten hebt, zeg maar.

I: Ja.

P: Dus dat, het kan wel eens zijn dat het beïnvloed is door de gezondheidsklachten maar verder komt het ook gewoon door uhm...

I: Het soort werk.

P: Ja precies.

I: Ja, oké. Vond u dat het lijstje volledig was of ontbraken er voor u dingen?

P: Uhm...

I: Had u een symptoom of gevolg die er niet tussen zat?

P: Nou, op zich niet omdat er natuurlijk bij 8 staat: had ik andere problemen, dus daar kan je natuurlijk alles onder schalen.

I: Ja.

P: Dus in zoverre is de lijst wel volledig.

I: Ja.

P: Kijk als ik zeg dat ik me wat meer moe voel, bijvoorbeeld, dat kan je daar onder schalen. Dat staat niet in het lijstje maar eigenlijk kan ik alles wat ik zelf nog zou ervaren kan ik onder punt 8 schalen, dus in zoverre is het wel volledig.

I: En zou u dan willen dat wat u zegt: ik was moe, dat u dan de mogelijkheid heeft om aan te geven wat u bedoelt met de andere problemen? Want als u moe was, dan had u voor punt 8 gekozen, vind u het dan genoeg dat u alleen kunt zeggen: ik had andere problemen of had u dan ook de mogelijkheid willen hebben om de andere problemen aan te geven?

P: Ja, ik denk wel dat dat dan handig is, omdat je anders op een paar facetten wel diep ingaat en op dit facet dan bijvoorbeeld niet. Of misschien zijn bijna geen van de genoemde problemen echt aan de orde en zijn er nog wel, weet ik veel, drie of vier problemen die juist wel heel veel voorkomen en dan is het wel apart dat het verder niet ter sprake komt.

I: Ja, oké. En zijn er nu algemeen nog wat onduidelijkheden met betrekking tot de eerste vraag en het lijstje? Had u nog ergens moeite mee?

P: Nou, ik vond alleen de nummering wat apart, want dit is 1 en dan gaat het volgens mij dat lijstje waar je problemen mee had, gaat daarop door en dan krijg je de tweede vraag, maar de onderverdeling in de punten begint ook met 2.

I: Ja.

P: Dus dat is wel iets wat me opviel.

I: Dus de opmaak had voor u iets..

P: Ja, en dan zou ik zeggen 1 en dan heb je a,b,c,d,e,f bijvoorbeeld en dan krijg je vraag 2. Dus dat was iets wat mij opviel.

I: Oké, prima. Dan gaan we naar de tweede vraag. Zou u die in uw eigen woorden voor mij kunnen formuleren?

P: De vraag op zich?

I: Ja.

P: Even lezen hoor, hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen? Dagen dat u zich ziek gemeld hebt niet meerekenen en dat in eigen bewoording he?

I: Ja, uitleggen.

P: Ja, moet ik de vraag echt opnieuw stellen of wat je zegt gewoon uitleggen hoe ik hem begrijp?

I: Ja, dat mag ook.

P: Oké, nou ik begrijp hier in ieder geval uit dat je wilt weten als er beperkingen waren door het werk, hoeveel je dan extra zou moeten werken per dag om het werk dat je normaal zou kunnen doen, als je geen klachten had, om dat toch te kunnen uitvoeren.

I: Oké, dankuwel. Uhm, in deze vraag staat langer hebben moeten werken, hoe begrijpt u dat? Hoe interpreteert u dat?

P: Ik denk gewoon aan echt puur tijd, zeg maar, dus als je zegt dat je normaal als je geen klachten had, deed je het werk in 8 uur op een dag en nu heb je daar misschien 8,5 uur voor nodig.

I: Ja, uhm, vond u het moeilijk, wacht even. Kunt u de tweede vraag beantwoorden?

P: Ja, dat heb ik al gedaan toch, het was een schatting.

I: Oja, sorry. Vond u het moeilijk om de vraag te beantwoorden over langer moeten werken in de afgelopen twee weken?

P: Ja, dat vind ik sowieso wel moeilijk omdat ik in mijn functie niet al het werk precies vast omlijnd heb, zeg maar. Kijk als je echt administratief werk heb en je zegt normaal deed ik zoveel boekhoudposten per dag bijvoorbeeld, en nu moet ik een half uur langer werken om datzelfde aantal te behalen, dan is dat heel duidelijk, maar als je met medewerkers praat en soms ook even om een band op te bouwen wat privé zaken bespreekt, dat kan je natuurlijk korter of langer maken, dus dan is het niet zo heel erg duidelijk. Kijk de dingen die echt op papier vastgelegd moet worden, die zorg je dan als eerste dat die toch gedaan zijn en de rest er om heen is toch wat meer naar eigen invulling. Dus dat is niet zo vast omlijnd.

I: Nee, oké. Ik begrijp het, zou uw antwoord anders zijn als de terugvraagperiode anders zou zijn? Nu staat er twee weken, zou u anders antwoorden als er bijvoorbeeld laatste week of laatste dag of maand staat?

P: Nee, dat zou voor mij niet zoveel verschil maken. Vooral niet omdat je de dagen dat je niet ziek bent niet meerekent, kijk als je een periode zegt ik kom maar halve dagen werken, in plaats van hele dagen en die periode zit er in en je rekent dat wel mee, dan heb je natuurlijk heel duidelijk in uren wat je minder hebt kunnen werken. Maar omdat wat ik heb net

beantwoord of aangegeven is het bij mij niet zo strak omlijnd wat je precies doet, lang niet alles, maakt het niet uit of je naar een dag kijkt want het gebeurt ook op een dag en ook in een week, dus maakt dat geen verschil.

I: Oké, ja prima. Nou, u zegt dat dat voor u niet uitmaakt, maar dan stel ik toch nog even de vraag: Wat zou u als beste terugvraagperiode beschouwen?

P: Ja, twee weken is misschien wel heel erg kort, misschien zou ik dan een maand ofzo zeggen.

I: Dus de afgelopen maand.

P: Ja, want we hebben allemaal misschien wel eens een week waarin iemand wat minder productief is en dan is een maand misschien wat, dat is net nog dat je het kan herinneren, maar misschien iets meer, nog meer representatief dan twee weken.

I: Ja, uhm, wat zou voor u belangrijk zijn of een rol spelen om de te in te schatten uren hoger of lager te laten uitvallen?

P: Ik snap niet wat je daarmee bedoelt.

I: Wat zou van u van invloed zijn om, nu heeft u gezegd, ik moet een half uur per dag extra werken, wanneer zou dat veel hoger zijn en wanneer veel lager?

P: Ja, dat zou hoger zijn als ik denk meer klachten heb.

I: Oké, vond u het makkelijk om de tweede vraag te beantwoorden?

P: Nee, dat is wel lastig.

I: En wat vond u er zo lastig aan?

P: Nou, waar we het over hadden, dat het bij mij niet zo'n strak omlijnd doel is in mijn werkzaamheden. Dus ik kan niet zeggen achteraf dat werk heb ik niet afgekregen. Want het werk dat meetbaar is, dat heb ik in ieder geval altijd af. Dus wat daar omheen zit weet je niet precies wat je meer zou doen als je fitter bent, bij wijze van spreken.

I: Oké, dus u geeft aan als eerste maakt u het werk af dat sowieso af moet zijn op papier.

P: Ja.

I: En daarna afhankelijk van hoe u zich voelt, gaat u uw andere werkzaamheden..

P: Ja, klopt.

I: Oké, hoe heeft u voor u zelf de te moeten in te halen uren ingeschat? Dus u zegt een half uur per dag, moet ik langer werken, hoe heeft u dat aan de hand van uw gezondheidsstaat ingeschat?

P: Nou, ik heb gedacht van als ik een tijdje achter elkaar zit te werken dan moet ik opstaan en even gaan lopen enzo en dat is een aantal keren per dag en dat kost een paar minuten, dus zo kom ik op een half uur uit.

I: Oké, nou had u verder nog op- of aanmerkingen of misschien vragen?

P: Nee, ik zou het niet weten.

I: Oké, dan is dit het einde van het interview, hartelijk bedankt!

P: Graag gedaan!

Respondent 2

Leeftijd: 41 jaar

Werkt bij: Omroep Gelderland

Functie: Journalist

Aantal jaren werkzaam in deze functie: 15 jaar

Aantal uren per week werkzaam: 30 uur

Interviewer (I): Oké, nou, welkom. Zou u zo meteen eerst even de vragenlijst hardop kunnen voorlezen helemaal en nog geen antwoord willen geven, en nadat u hem helemaal heeft voorgelezen en dan de vragen beantwoordt, zou ik graag willen dat u alle gedachten die u nog extra bij u opkomen, hardop voorleest of verteld.

Participant (P): Ja.

I: En nadat u antwoord heeft gegeven heb ik nog wat extra vragen die ik graag zou willen stellen.

P: Oké.

I: Mag je nu beginnen met helemaal voorlezen en daarna beantwoorden.

P: Oké. Werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen, ja een beetje, ja heel erg. Ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van gezondheidsproblemen had ik concentratiestoornissen, bijna nooit, soms, vaak bijna altijd, moest ik in een langzamer tempo werken, moest ik mij afzonderen, had ik meer problemen om beslissingen te nemen, moest ik werk uitstellen, moest ik werk laten overnemen door anderen, had ik andere problemen. Hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen? Let op: dagen dat u zich ziek gemeld hebt niet meerekenen.

I: Oké, dan mag u nu antwoorden gaan geven op de vragen.

P: Oké, werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen, ja een beetje, ja heel erg. Ja, een beetje. Ik was wel op mijn werk,

maar als gevolg van gezondheidsproblemen had ik, er wil iemand mij wat vragen, wil je hem even uitzetten?

Oké, ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van gezondheidsproblemen, ja als ik me niet fit voel dan heb ik wel concentratieproblemen en als ik concentratieproblemen heb dan moet ik steeds alles opnieuw lezen, dus dan werk ik ook langzamer. Eigenlijk moet ik me dan afzonderen, maar dat doe ik dan niet, want daar is eigenlijk geen ruimte voor.

I: Oké.

P: En ik denk dat ik ook wel eerder naar huis ben gegaan.

I: Oké. Ja, dat waren ze?

P: Ja.

I: Oké en dan de laatste vraag.

P: Hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen? Ja, weet je, ik werk in het nieuws en dan op een gegeven moment als je dingen laat liggen, dan op een gegeven moment is het ook geen nieuws meer.

I: Ja.

P: En dan is het jammer maar helaas. Dus dan ga ik dat niet inhalen, er komen wel weer nieuwe dingen waar ik mee aan de slag ga. Dus ja.

I: Je negeert eigenlijk bepaalde dingen.

P: Ja, maar ja zo is het leven. En er zijn soms wel onderwerpen en daar wil ik mee aan de slag, maar ja als het niet lukt dan lukt het niet. En dan kun je soms kijken of je er nog wat mee kunt en soms moet je gewoon beslissen, nou het was misschien leuk geweest of goed, maar het is niet gelukt, klaar. Zo een beetje.

I: Ja, oké.

P: Snap je het? Ben ik dan duidelijk?

I: Ja, dus je zou voor jouw werk geen bepaalde uren kunnen inhalen.

P: Nee.

I: Oké, dan heb ik nog wat extra vragen.

P: Ja.

I: Er staat, gaat er nog over, er staat in de vragenlijst een aantal keer gezondheidsproblemen genoemd, kunt u vertellen wat u daar onder begrijpt?

P: Gezondheidsproblemen, ja dan ga ik er vanuit dat je bedoelt dat je niet fit bent, dat je niet lekker bent, maar ik moet zeggen, gezondheidsproblemen, ja als je dan, kijk je kunt en de griep hebben en gezond zijn.

I: Oké, kun je dat uitleggen?

P: Ach ja, gezond, ben je dan gezond, ja dan ben je voor de rest gezond. Je hebt geen erge dingen, je hebt alleen even de griep.

I: Ja.

P: Maar goed, ik heb het nu uitgelegd als gezondheidsproblemen, oh dit zijn vragen over ziekteverzuim en gezondheidsproblemen daarmee bedoelen ze iets mee van hoofdpijn tot het breken van je been of een burn out of weet ik veel.

I: Ja.

P: Dus ik vermoed, als het gaat over ziekteverzuim, dat het over al dat soort problemen gaat.

I: Ja en het heeft natuurlijk betrekking op het werk.

P: Precies.

I: Oké, ook staat er gehinderd zijn op het werk. Kunt u vertellen wat u omschrijft als wanneer u gehinderd bent door gezondheidsproblemen?

P: Ja, als je gehinderd bent door gezondheidsproblemen, dan ja dan ben je niet in staat om je werk te doen op die manier zoals je gewend bent om te doen. Ja, gehinderd door gezondheidsproblemen. Ja dat versta ik eronder; dat je niet in staat bent je werk te doen op die manier zoals je gewend bent om te doen.

I: Oké, dan gaat het even over de gehele eerste vraag, hoe vond u het om antwoord te geven zo'n lijstje met gevolgen?

P: Ah, dat vond ik wel makkelijk.

I: Ja? En waarom?

P: Het hielp me wel. Hoef ik het zelf niet te bedenken.

I: En vond u dat dat lijstje volledig was? Zaten alle antwoorden er tussen die in u op kwamen?

P: Ja, maar er staat ook bij: had ik andere problemen. Dus ik neem aan, er staat niet achter, had ik andere problemen, vul zelf in. Dat staat er niet achter. Dus maar goed, dan denk ik als dat er staat dan zijn ze niet geïnteresseerd in wat een ander probleem is, dan ja.

I: Ja, dan al het andere kunnen ze daar onder schalen.

P: Ja, ja.

I: Zijn er nog algemeen onduidelijkheden over de eerste vraag of over het lijstje? Nog iets wat u opvallend vond over die vraag?

P: Nee, ik zou het zo niet weten.

I: Oké, dan gaan we naar de tweede vraag. Zou u die voor mij in uw eigen woorden kunnen formuleren of als dat niet gaat, in ieder geval uitleggen hoe u hem begrijpt?

P: Oké, ja, uhm, toen je ziek was, als ik zeg in mijn eigen woorden he?

I: Uhum.

P: Heeft je ziekte ervoor gezorgd dat je de afgelopen weken langer hebt moeten werken om je werk dat is blijven liggen in te halen?

I: Oké, bedankt. En wat begrijpt u hier onder langer hebben moeten werken?

P: Ja, dat je een paar uur langer op je werk blijft, dat je later naar huis gaat om dingen die zijn blijven liggen, of dat je in de lunch doorwerkt ofzo.

I: Uhum, vond u het moeilijk om de vraag te beantwoorden over langer moeten werken en dan vooral met betrekking de afgelopen twee weken?

P: Nee.

I: Nee?

P: Nee, omdat ik het gevoel heb dat het op mijn werk niet van toepassing is.

I: Oké, nou ja, u vond het dan niet moeilijk, maar zou uw antwoord anders zijn als die terugvraagperiode van twee weken, als dat langer of korter zou zijn?

P: Nou ja, weet je, twee weken dat is wel zo'n periode dat je heel erg wel moet nadenken zo van, goh de afgelopen twee weken, ben ik toen later naar huis gegaan? Dat weet je niet meer. Dus als die periode korter was geweest, zou je dat beter kunnen herinneren denk ik.

I: Oké, dus als die terugvraagperiode nog langer was geweest, bijvoorbeeld een maand, dan zegt u dat u het waarschijnlijk moeilijker vond om te beantwoorden.

P: Ja.

I: En als het korter ligt, bijvoorbeeld twee dagen, dan kun u het beter herinneren.

P: Ja.

I: Oké, wat zou u dan als beste terugvraagperiode beschouwen? Als u dit op mocht stellen.

P: Ik zou, ik denk helemaal geen periode vragen, ik zou denk ik gewoon vragen: hebt u nadat u weer of hebt u, hebt u langer door moeten werken of extra moeten werken om werk in te halen dat is blijven liggen door gezondheidsproblemen.

I: Oké en dan kan de persoon...

P: Dan kun je daarna vragen: Zo ja, kunt u een inschatting maken van hoeveel uur dat is geweest?

I: Oké, oké, u had al gezegd dat u geen uren perse kunt inhalen voor uw werk, toch?

P: Nou, het kan wel, maar ik denk niet dat dat echt gebeurt.

I: Wat zou voor u een reden zijn om die uren wel extra in te halen?

P: Ja, als er een deadline gehaald moet worden.

I: Oké, alleen dan?

P: Ja.

I: Oké, dan nog eventjes algemeen, was het gemakkelijk om die tweede vraag te begrijpen en te beantwoorden?

P: Ja, hoor.

I: Ja? En hoe komt dat?

P: Ik kan me daar wel in inleven dat, stel dat je een poosje gewoon echt dat je tegen griep aanzit en je bent een paar keer dat je om vier uur dacht, nou ik kan nu echt niet meer, ik ga naar huis en er blijven dingen liggen, ja dan kan ik me voorstellen dat er bij heel veel banen dat je de dagen erna, dat je dan extra werk te verstouwen hebt, omdat er allemaal taken afgerond moeten worden.

I: Oké, nou u heeft al aangegeven dat u tijdens uw ziekte de afgelopen twee weken geen uren hebt moeten inhalen, dus het was ook niet moeilijk om in te schatten?

P: Nee.

I: Oké, dat was het. Dan bedank ik u hartelijk!

P: Oké, heel graag gedaan!

Respondent 3

Leeftijd: 51 jaar

Werkt als Journalist/zzp-er

Aantal jaren werkzaam in deze functie: 30 jaar

Aantal uren per week werkzaam: 40-45 jaar

Interviewer (I): Welkom. Zou u de vragenlijst eerst helemaal hardop kunnen voorlezen en nog geen antwoord kunnen geven en daarna als u hem helemaal heeft voorgelezen en dan de vragen beantwoordt, zou ik graag willen dat u gedachten die daarbij in u opkomen hardop verteld. En daarna heb ik nog wat extra vragen die ik graag zou willen stellen. Dan mag u nu de vragenlijst helemaal voorlezen.

Participant (P): Werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen. Uhm, moet ik nu de antwoorden ook al geven?

I: Ja.

P: Ja een beetje, ja heel erg. Ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van gezondheidsproblemen... 2...had ik concentratiestoornissen...nooit, bijna nooit, soms, vaak bijna altijd, 3...moest ik in een langzamer tempo werken, 4.moest ik mij afzonderen, 5.had ik

meer problemen om beslissingen te nemen, 6.moest ik werk uitstellen, 7..moest ik werk laten overnemen door anderen, ..had ik andere problemen. Vraag 2, hoeveel uur zou u in de afgelopen weken, afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen? Let op: dagen dat u zich ziek gemeld heeft niet meerekenen.

I: Oké, dan mag u nu antwoorden op de vragen.

P: Oké, werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen, nee of ja, een klein beetje.

I: En wat voor gevolgen had u daarbij, ondervond u?

P: Ja, ik weet eigenlijk niet in de afgelopen twee weken. Ja een beetje moe misschien, een beetje hoofdpijn, maar niets bijzonders eigenlijk.

I: Oké en dan vraag 2.

P: Ik was wel op mijn werk maar als gevolg van gezondheidsproblemen, ja ik ben eigenlijk nooit ziek. Ik ben soms een beetje moe, soms wat hoofdpijn, soms wat halerig, last van mijn longen, maar ik werk bijna altijd wel gewoon. Concentratiestoornissen, bijna nooit.

I: Oké.

P: Langzamer tempo werken, ook bijna nooit. Moest ik me afzonderen, nooit. Had ik meer problemen om beslissingen te nemen, bijna nooit. Moest ik werk uitstellen, nou bijna nooit.

I: Oké.

P: Moest ik werk laten overnemen door anderen, dat heb ik nooit. En had ik andere problemen, ja dat ik teveel werk had.

I: Oké.

P: Tweede punt, hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen?

Ja, niet.

I: Helemaal geen uren?

P: Ja, dat kan ik heel, heel slecht inschatten. Als ik iets uitgesteld heb, omdat ik wat hoofdpijn had of moe, ja het moest gewoon gebeuren.

I: Oké.

P: Ja, nee sorry.

I: Oké, dan heb ik nog wat algemene vragen over de vragenlijst. Er staat een aantal keer gezondheidsproblemen genoemd, kunt u voor mij vertellen wat u daar onder verstaat?

P: Nou, als je fysiek of geestelijk niet in staat bent arbeid te verrichten waar je voor betaald wordt of waar je niet voor betaald wordt of die je belemmeren om dingen te doen die je wilt doen.

I: Oké. En in de eerste vraag staat ook gehinderd zijn op het werk.

P: Ja.

I: Wat begrijpt u onder gehinderd zijn?

P: Nou ja, als je fysiek niet in staat bent om er naar toe te gaan of datgene te doen wat je afgesproken hebt te doen. Mijn betaald werk is met mensen praten en gesprekjes voeren, nou en dan moet je wel heel erg veel problemen hebben wil je dat niet kunnen doen. Maar soms heb je hoofdpijn of ben je heel erg moe en dan baal je er van of de mensen waar je mee moet praten zijn niet zo leuk en dan wordt je ook een beetje moe. Maar..

I: Oké en algemeen over de eerste vraag, hoe vond u het om antwoord te geven aan de hand van zo'n lijstje met gevolgen?

P: Oh, prima.

I: Oké en was voor u dat lijstje volledig? Ontbraken er dingen?

P: Nee, ik geloof het niet.

I: Oké, zijn er nog algemene onduidelijkheden over de eerste vraag en de gevolgen? Dingen die u opvielen?

P: Nee, maar kijk ik ben, ik werk zelfstandig. En ik word betaald voor het werk dat ik doe. Dus als ik 100% in loondienst zou zijn bij een bedrijf om aan een lopende band te staan of als ik 100% in dienst zou zijn bij een bedrijf om op een kantoor dossiers af te handelen, of weet ik veel wat, dan zou ik misschien anders functioneren, dan wanneer ik zoals ik nu functioneer.

I: Ja.

P: Nu moet ik echt niet in staat zijn om een klus te doen door fysieke beperkingen of door dat ik heel erg ziek ben, dat ik niet in mijn auto mag stappen om ergens heen te rijden om iets te doen.

I: Oké, dus het soort werk beïnvloedt dat u een keuze maakt om te gaan werken.

P: Ja en dat is hetzelfde als dat ik met een zware, betrekkelijk zware arbeid in een fabriek moet doen, dan denk ik dat ik fitter moet zijn dan wanneer ik op een kantoor zit om formulieren af te tekenen of te bekijken. En als je voor jezelf werkt, dan is die grens weer hoger, omdat als je niet werkt, dan verdien je ook geen geld, dus dan is de wil om door te gaan, de wil is groter dan het fysiek of geestelijk ongemak.

I: Ja, oké, dan gaan we naar de tweede vraag. Zou u die in uw eigen woorden kunnen formuleren?

P: Ik heb hier 2 tweede vragen.

I: Oh, sorry, de onderste.

P: Hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen? Hoe ik dat in mijn eigen woorden moet zeggen?

I: Ja, of gewoon uitleggen.

P: Nou, ik ga er van uit dat als je die twee weken problemen hebt gehad met je fysiek of geestelijke gesteldheid, dat je dingen uitgesteld hebt of dat je dingen op dat moment niet kon doen, dat je die later wilde doen of moet doen en hoeveel uur dat eh. Ja, ik vind het een moeilijke vraag en ik vind het ook moeilijk om hem te begrijpen en ik vind het moeilijk om er überhaupt antwoord op te geven.

I: Oké.

P: Want het is natuurlijk wel eens zo dat je als gevolg van, als je een, als je 10 klussen moet doen, dan kun je de volgorde zelf bepalen en op het moment dat je bij wijze van spreken een paar simpele handelingen moet verrichten en je hebt hoofdpijn, dan neem je een aspirientje in en doe je eerst dat werk en later die andere dingetjes.

I: Ja.

P: Dus dat vind ik heel slecht in te schatten.

I: Oké. Uhm, dan staat er in de tweede vraag langer hebben moeten werken, wat begrijpt u daar onder?

P: Daar hadden we het net toch ook al over? Hoeveel uur zou je in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen? Ik vind die vraag in zijn totaliteit erg moeilijk en ik vind het ook erg lastig geformuleerd en ik vind het ook moeilijk om er een antwoord op te geven, omdat ik niet precies weet hoe ik dat in de afgelopen twee weken gedaan heb, omdat de werkzaamheden die ik doe variëren van moeilijk tot zwaar, tot, ja ik kan wat verschuiven op het moment dat ik me niet lekker voel of niet goed voel of niet topfit voel, dat schuif ik andere dingen, die doe ik dan de andere dag of weet ik veel.

I: Ja, oké. En dan heb ik nog een vraag over die afgelopen twee weken, vond u het moeilijk dat er als terugvraagperiode twee weken stond, hangt, daarmee bedoel ik van, hangt uw antwoord af van die periode die u zich moet herinneren?

P: Ja, ook natuurlijk, omdat veel mensen hebben zo'n druk leven, net als ik ook, dat ik me al heel diep voor de geest moet halen waar ik twee weken geleden mee bezig was, dan moet ik echt mijn agenda er bij pakken om te denken waar zat ik ook alweer.

I: Oké en zou u dan anders antwoorden als de terugvraagperiode bijvoorbeeld een maand was of juist korter, een dag was ofzo?

P: Ja, omdat als je op een bepaalde dag fit was of op een bepaalde dag niet fit was, dan kun je makkelijker beoordelen hoe je die dag ingedeeld hebt, bijvoorbeeld een maand geleden maakt het alleen al onoverzichtelijker.

I: Ja, oké, dan gaan we nog even naar die in te halen uren. U zei dat u niet perse extra zou moeten werken of uren zou moeten inhalen, kunt u überhaupt uren inhalen voor uw werk?

P: Nou, dat zou weer de suggestie die erachter zit, dat betekent dat je, dan ga ik er toch vanuit dat je in loondienst bent, dat betekent dat je tijdens een bepaalde duur van 's ochtends 9 tot 's middags 5, of weet ik veel, dat je een bepaalde klus of bepaalde dingen moet doen. En dat als je op dat moment fysiek wel in staat bent aanwezig te zijn maar niet in staat bent om dat werk te doen, dat je dat dan eventueel 's avonds of de volgende dag moet doen.

I: Ja.

P: Het werk dat ik doe, moet gewoon gedaan worden, allemaal, want ik heb een klus aangenomen om een filmpje te maken of een interview te doen voor de radio of een artikel te schrijven of iemand te begeleiden en die klus moet gewoon gedaan worden. En als ik afspraken heb om op een bepaalde dag iemand een training te geven of ergens dagvoorzitter te zijn, ja dan kan je dat niet verschuiven als je wel of niet goed ben. Dan moet je wel bijna dood zijn wil je er bijna niet naar toe gaan.

I: Ja.

P: Maar een artikel uitwerken of een interview maken kan je wel vervolgen of verlaten of, dat ding kan je vaak wel, daar kan je qua tijdstip vaak wel wat mee spelen.

I: Ja, oké. Wanneer zou u wel antwoorden met dat u uren moet inhalen? Dus wat zijn factoren die zouden zeggen dat u nou ja bijvoorbeeld in een week wel twee uur per dag extra zou moeten werken?

P: Nou ja, als ik de week ervoor, als je de dingen die, waarbij je andere mensen niet meer nodig hebt, dus ik moet bijvoorbeeld een interview uitwerken voor een blad, maar daar zit ook weer een deadline aan, dus dat moet voor die deadline gebeuren. Dus als je dat interview uitwerkt en je hebt daar problemen mee met, omdat je niet in staat bent, als je dat interview nog moet doen, dan en het kan niet, dan kan je dat interview niet maken maar dan kan je het ook niet uitwerken. Als ik ergens dagvoorzitter ben of ik geef ergens mediatraining of les bij het Saxion, dan moet dat op dat moment gebeuren. Als ik dan niet in staat ben, vanwege fysieke of geestelijke gesteldheid die klus daar op dat moment te doen, ja dan kan het niet meer ingehaald worden. Dus inhalen is op dat moment dan ook niet meer aan de orde. En als

ik me bijvoorbeeld voorgenomen heb om op een bepaalde dag 1 of 2 interviews schriftelijk uit te werken en ik ben daar niet toe in staat omdat ik moe ben of omdat ik hoofdpijn heb, dan denk ik wanneer is de deadline? Wanneer kan ik het dan eventueel de volgende dag doen. Kan ik het dan eventueel 's avonds doen. Maar het moet wel voor een bepaald tijdstip ingeleverd worden, dus dan zou de consequentie ook kunnen zijn dat je het of niet inlevert, nou dat is geen goeie optie of dat je een heleboel hoofdpijntabletjes neemt, zodat je het toch kan uitwerken.

I: Ja, precies. Oké, dan heb ik nog een vraag in het algemeen. Wat zou u als maximaal aantal in te halen uren kunnen voorstellen? Dus als iemand een baan heeft en die functioneert niet optimaal, wat denkt u dat de maximaal in te halen uren is?

P: Dat vind ik heel moeilijk om te zeggen, dan moet ik allemaal banen gaan bedenken, dat iemand als gevolg van ziekteverzuim of ziekte of weet ik veel wat, zijn werk niet goed kan doen. En als hij dat dan later zou moeten doen, ja dat vind ik allemaal heel erg moeilijk.

I: Ja.

P: Dat kan ik, uhm, ja dan vraag je aan mij want dan moet je je heel erg gaan verplaatsen in wat voor soort werk uhm, een heleboel werk moet op dat moment gewoon gedaan worden, in een supermarkt of in een fabriek of op een kantoor, dan kan je niet zeggen; nou kom later maar terug of dan zou je hooguit kunnen zeggen: nou, uw collega neemt het over, denk ik dan nu hardop. Uw collega neemt het over en dan moet jij op een gegeven moment alle uren van de collega overnemen, ja zo werkt het toch ook vaak in de praktijk niet. Dus dat vind ik een hele moeilijke, moeilijke vraag.

I: Oké, u zei net dat u de tweede vraag moeilijk vond om te beantwoorden, kunt u specifiek aangeven hoe dat komt.

P: Ja, omdat ik vind het een beetje ingewikkeld geformuleerd en daardoor is de inhoud bij mij ook niet 100% duidelijk.

I: Hoe zou u het formuleren?

P: Hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet heeft kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen? Ja, is dat dan in die afgelopen twee weken dat je gezondheidsproblemen had, is dat in de periode ervoor, is dat werk wat je niet kon doen omdat je je arm gebroken had, is dat... Ik vind het een, ik vind..

I: Het zou meer specifiek moeten worden?

P: Ja, precies.

I: Oké, dan bedank ik u hartelijk!

P: Heel graag gedaan!

Respondent 4

Leeftijd: 20 jaar

Werkt bij: CompetenSYS BV

Functie: Algemeen medewerker

Aantal jaren werkzaam in deze functie: 11 maanden

Aantal uren per week werkzaam: 12 uur

Interviewer (I): Oké, welkom. Zou u nu de vragenlijst eerst hardop kunnen voorlezen en nog geen antwoord kunnen geven op de vragen en daarna de vragen beantwoorden. Terwijl je de vragen beantwoord, zou ik graag willen dat je de gedachten die daarbij in u opkomen hardop verteld. En daarna heb ik nog een aantal vragen die ik graag aan u zou willen stellen. Mag u beginnen.

Participant (P): Oké, werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen. Ja, een beetje. Ja, heel erg. Ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van gezondheidsproblemen, had ik concentratiestoornissen, moest ik in een lager tempo werken, moest ik mij afzonderen, had ik meer problemen om beslissingen te nemen, moest ik werk uitstellen, moest ik werk laten overnemen door anderen, had ik andere problemen. Hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen? Let op: dagen dat u zich ziek gemeld hebt niet meerekenen.

I: Oké, mag u hem nu nog een keer lezen en dan beantwoorden.

P: Oké, werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen. Jahaa, niet in de afgelopen twee weken, maar wel, even kijken ik was in februari een keer verkouden. Maar omdat ik vanuit huis werk, plan ik daarom heen. Ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van gezondheidsproblemen had ik concentratiestoornissen, uhm, dat heb ik eigenlijk nooit. Moest ik in een langzamer tempo werken, eigenlijk ook niet, want ik werk alleen en het is altijd stil, dus dat lukt wel. Moest ik mij afzonderen, nou ja ik werk al alleen. Had ik meer problemen om beslissingen te nemen, nee. Moest ik werk uitstellen, uhm, ja soms als er iets, als ik gepland heb dat ik ga werken en er komt iets tussen, dan stel ik het een dag uit, maar niet omdat ik ziek was of iets. Moest ik werk laten overnemen door anderen, nee niet omdat ik ziek was maar gewoon misschien omdat het te veel was ofzo. Had ik andere problemen, nee.

I: Nee? Totaal geen anderen problemen?

P: Nee.

I: Oké.

P: Hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen, nou ja niks. Want ik heb alles wel gedaan.

I: Oké, prima. Dan heb ik nog een aantal vragen die over de vragenlijst gaan. Er staat een aantal keer in deze vragenlijst gezondheidsproblemen genoemd. Kunt u mij vertellen wat u daar onder begrijpt?

P: Nou, in de eerste plaats dat ik me zo slecht voel dat ik me ziek meld, maar daarnaast misschien ook gewoon een verkoudheid of iets, waardoor je minder productief bent.

I: Oké, dus u zegt dat u zich ziek meldt, maar er zijn natuurlijk verschillende gradaties van gezondheidsproblemen, denkt u dat daar nog verschil in zit?

P: Nou, ik zou me niet ziek melden als ik verkouden was, zeg maar.

I: Oké. Dan staat er een keertje gehinderd op uw werk. Wat begrijpt u onder gehinderd zijn?

P: Ik denk dat voor het werk dat ik doe een bepaald aantal uren staat en als ik daar langer over doe dan wordt ik gehinderd door iets.

I: Oké. Hoe vond u het in de gehele eerste vraag om antwoord te geven naar aanleiding van zo'n lijstje van gevolgen?

P: Ja, wel makkelijker want dan weet ik waar ik aan moet denken bij gezondheidsproblemen.

I: Oké en vond u dat het lijstje volledig was?

P: Ja.

I: Er was niks dat voor u ontbrak?

P: Nou, ik kan zo gauw niks bedenken.

I: Oké, niks wat u niet goed begreep of dat onduidelijk was?

P: Nee.

I: Oké, dan gaan we naar de tweede vraag, zou u die in uw eigen woorden aan mij kunnen uitleggen?

P: Uhm, ja. Ik denk dat het er om gaat dat wat ik net ook al zei dat er voor het werk een bepaald aantal uren staat en dat door een of andere reden dat niet lukt om het te doen in zoveel uur en dus dan gaat het om, ja eigenlijk wat er staat gewoon, dat hoeveel uur daarboven op komt zeg maar, doordat je gehinderd wordt.

I: Oké, ja bedankt. Dan staat er in die vraag ook nog langer hebben moeten werken. Kunt u dat voor mij uitleggen, wat u daar onder begrijpt?

P: stilte..

I: Als iemand tegen u zegt; ik heb langer moeten werken, ja wat bedoelt hij daar dan mee?

P: Dat hij meer uur eraan heeft besteed. Dat hij langer heeft gewerkt.

I: Oké. Vond u het moeilijk om de vraag, de tweede vraag te beantwoorden en dan voornamelijk de terugvraagperiode van twee weken?

P: Ja, ik ben in de afgelopen twee weken niet ziek geweest, dus wat dat betreft niet, nee. Het antwoord is duidelijk dan.

I: Oké. Zou uw vraag (*moet antwoord zijn*) anders zijn als ze bijvoorbeeld vragen om een dag te herinneren of een maand juist, dus als de terugvraagperiode juist langer of korter zou zijn, zou uw antwoord dan veranderen?

P: Misschien wel als hij specifieker is, als het echt om een bepaalde dag gaat. Ik weet niet precies meer hoe ik me vorige maand op deze tijd voelde, zeg maar. Maar als het gewoon een langere periode is, maakt het niet zo veel uit denk ik.

I: Dat geeft voor u geen verschil met twee weken?

P: Nee.

I: Zou u de vraag makkelijker of moeilijker vinden als het een langere terugvraagperiode zou zijn?

P: Nee, hetzelfde.

I: Oké, u zei dat u geen extra uren moest inwerken of uhm, inhalen, kunt u überhaupt uren inhalen bij uw soort werk?

P: Nou, ik krijg gewoon aan het begin van de week een hoeveelheid werk en dan vul ik mijn eigen uren in en als ik het aan het einde van de week niet af heb dan maak ik het de week er na af, dus het is eigenlijk niet zo dat ik inhaal, maar meer dat ik het op een ander tijdstip doe.

I: Oké, maar u krijgt geen vast aantal uren?

P: Nee.

I: Maar dat bepaalt u zelf aan de hand van het werk dat u krijgt.

P: Ja.

I: Oké. Dan nog even over de terugvraagperiode van twee weken, wat zou u als beste periode beschouwen?

P: Misschien een kwartaal of zoiets. Dat het iets langer is, maar dat je nog wel, misschien nog wel kunt herinneren.

I: Oké en waarom denkt u dat dat beter is dan twee weken?

P: Nou, ik vind twee weken wel heel kort, dus ik bedoel als je, zo vaak ben ik niet ziek, dus dan is twee weken wel heel kort, want dan ben ik vrijwel zeker niet ziek geweest.

I: Oké, nou u zei al dat u geen extra uren hebt moeten inhalen, maar wat zou voor u wel een reden zijn om wel extra uren te moeten werken als gevolg van een verminderde

productiviteit? Dus welke factoren zouden u, zouden voor u een oorzaak zijn om extra uren te moeten werken?

P: Je bedoelt als ik ziek ben of iets?

I: Ja.

P: Oh, oké, nou als ik ziek ben, als, nou ik heb wel eens dagen dat ik me echt niet kan concentreren en dan zou ik het misschien op een andere dag doen.

I: Oké en u heeft, want u zei daarnet, u krijgt een bepaald aantal werk per week, zijn daar bijvoorbeeld nog deadlines voor of dat u het perse af moet hebben?

P: Uhm, soms wel ja, maar meestal niet. En als dat wel is dan staat het er wel, dan wordt het wel duidelijk gemaakt dat dat de deadline is. Dus dat dat werk voor gaat.

I: Ja, dus dat zou u dan naar voren schuiven?

P: Ja.

I: Oké, dan nog een vraag in het algemeen over het aantal uren. U zou dan geen extra uren moeten inhalen, maar bij iemand die bijvoorbeeld een andere baan heeft, wat kunt u voorstellen om als maximaal aantal uren in te halen?

P: Nou, dat vind ik wel heel moeilijk. Dus bovenop de normale werkweek?

I: Ja.

P: Nou, dan zou ik niet heel veel extra uren willen doen denk ik.

I: Oké en waarom niet?

P: Ja, ik denk dat als je al een volledige werkweek doet en volgens mij mag je gewoon ziek zijn een paar dagen in het jaar, dan zou ik niet zeggen dat je dat in de week erna in moet halen zeg maar.

I: Ja, u zou dan ziek zijn als geldige reden zien om minder arbeid te verrichten?

P: Ja.

I: Oké, dan nog een algemene vraag. Vond u het makkelijk om de tweede vraag te begrijpen en te beantwoorden?

P: Jawel, ja.

I: En hoe komt dat?

P: Oh, uhm..

I: Zijn er speciale onderdelen die u makkelijk of juist een beetje moeilijk vond?

P: Nou, ik vind het wel gemakkelijk geformuleerd, dus ja.

I: Oké, nou dan bedank ik u hartelijk!

Respondent 5

Leeftijd: 29 jaar

Werkt bij: e-Capax

Functie: Adviseur Kwaliteit & Inrichting

Aantal jaren werkzaam in deze functie: 1 ½ jaar

Aantal uren per week werkzaam: 40 uur

Interviewer (I): Oké. Zou u zo meteen de vragenlijst eerst hardop helemaal kunnen voorlezen en daarbij nog geen antwoord kunnen geven op de vragen en daarna nog een keer lezen en wel antwoord gegeven op de vragen. Daarbij zou ik willen dat je alle gedachten die in je opkomen of opmerkingen of alles wat relevant kan zijn aan mij verteld. En daarna heb ik nog een aantal vragen die ik daarna graag zou willen stellen. Mag u eerst beginnen met de hele vragenlijst voor te lezen.

Participant (P): Oké, vraag 1 werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen. Ja, een beetje. Ja, heel erg. Ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van gezondheidsproblemen... had ik concentratiestoornissen, bijna nooit, soms, vaak, bijna altijd, moest ik in een langzamer tempo werken, moest ik mij afzonderen, had ik meer problemen om beslissingen te nemen, moest ik werk uitstellen, moest ik werk laten overnemen door anderen, had ik andere problemen. Vraag 2 hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van uw gezondheidsproblemen in te halen? Let op: dagen dat u zich ziek gemeld hebt telt niet mee... uur.

I: Oké, mag u nu antwoord geven op de vragen.

P: Vraag 1, ja een beetje. Werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen. Ja, een beetje. Ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van gezondheidsproblemen had ik concentratiestoornissen, ja een beetje, soms, ja. Ik hoefde niet in een langzamer tempo te werken, ik hoefde mij ook niet af te zonderen. Ik had geen extra problemen om beslissingen te nemen. Ik hoefde ook geen werk uit te stellen. Ik hoefde ook geen werk door anderen te laten doen en ik had ook geen andere problemen.

I: Oké. Dan gaan we naar vraag 2.

P: Hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen? Nou, dat is heel moeilijk te zeggen. Ik heb in die zin niet echt, ik kan mijn eigen tijd indelen in mijn werk, zeg maar, ik heb mijn eigen taken en mijn eigen verantwoordelijkheden. En dus ik kan

niet echt aangeven hoeveel tijd ik ben misgelopen door het feit dat ik me iets minder goed kon concentreren. Zoveel zal het niet zijn geweest.

I: Oké, hoe heeft u dat dan opgelost?

P: Meestal werk ik op zo'n dag zelf al langer door.

I: Oké, dus dan doet u het eigenlijk toch met extra uren?

P: Ik compenseer het meestal op dezelfde dag als ik voor ogen had om iets af te maken, zorg ik dat ik het wel afkrijg.

I: Oké, dan heb ik nog wat extra vragen.

P: Oké.

I: In de vragenlijst staat een aantal keer gezondheidsproblemen genoemd. Kunt u mij vertellen wat u onder gezondheidsproblemen begrijpt?

P: Uhm, in dit geval ben ik uitgegaan van, van hoofdpijn.

I: Oké en waarom?

P: Omdat dat mij wel eens hindert op mijn werk.

I: Oké.

P: En verder gezondheidsproblemen, tja..

I: Meer in het algemeen misschien?

P: Ja dan ga ik meer uit van echt, dat je niet op je stoel kan zitten om te werken.

I: Oké. Daadwerkelijk..

P: Ja, op je bank of in je bed moet zitten, liggen.

I: En gezondheidsproblemen die niet perse leiden tot in bed liggen?

P: Lastig, lastig. Ik ga gewoon naar mijn werk met hoofdpijn of ik blijf gewoon op mijn werk met hoofdpijn, maar er zijn heel veel andere mensen die dat niet doen. En een verkoudheidje vind ik geen gezondheidsprobleem. Enne..

I: Waar trekt u de grens tussen wel of niet gezondheidsprobleem?

P: Zodra het mij echt hindert, dan vind ik het echt een probleem, maar als ik wel gewoon naar het werk kan gaan, wel gewoon boodschappen kan doen, dan vind ik het niet echt een probleem.

I: Maar u zegt als het mij echt hindert vind ik het echt een probleem, maar daarnet zei u bij vraag 2, ik compenseer het op dezelfde dag nog als ik iets minder productief ben, ziet u dat ook als gehinderd zijn?

P: Nee.

I: Nee?

P: Nee, eigenlijk niet.

I: Wat ziet u dan wel precies onder gehinderd zijn?

P: Als ik echt mijn werk niet kan doen, ja, als ik echt bijvoorbeeld mijn hele hand niet kan gebruiken of als ik echt de hele tijd boven de wc hang, als ik echt niet meer normaal kan functioneren, dan ben ik zeg maar gehinderd.

I: Oké.

P: Ja, het is heel, ik ben misschien een beetje raar wat dat betreft.

I: Nee hoor.

P: Ik meld me eigenlijk nooit ziek en ik neem een paracetamolletje of ik doe, ik neem een keelsnoepje en ik ga weer verder met mijn werk.

I: Oké. Dan even algemeen over de eerste vraag. Hoe vond u het om antwoord te geven aan de hand van zo'n lijstje met gevolgen?

P: Uhm, ik snap hem wel, maar ik vond het wel raar. Eigenlijk.

I: Oké. Wat dan precies?

P: Nou, het is een rare vraagstelling voor mij in die zin dat ik eigenlijk alleen maar uit ga van als ik op mijn werk ben, moet ik mijn werk doen dus dan gebeurt dit eigenlijk niet. Dus ik vond het dan raar om voor mezelf na te denken van oké, maar als ik dan inderdaad hoofdpijn heb, in hoeverre zit mij dat dwars?

I: Oké.

P: Dus dat vond ik ja, misschien ook wel moeilijk. Misschien moet ik dat woord gebruiken.

I: Oké. Maar hieruit begrijp ik dat uw gevolg er eigenlijk niet tussen zat. Klopt dat?

P: Nou, ik ervaar het niet als gevolg, zeg mar, eigenlijk, meer als, ja hoe ga je dat even zeggen.. Ik heb aangegeven dat ik zelf dan langer doorwerk op zo'n dag als ik inderdaad bijvoorbeeld hoofdpijn heb waardoor ik misschien iets minder goed geconcentreerd bezig ben. En dat is het ook.

I: Dat is het enige?

P: Dat is eigenlijk het enige. En ik heb, ik vind wel je moet je niet zo gauw ziek melden en een beetje hoofdpijn of een beetje zere keel daar kun je nog gewoon om werken, maar zodra het echt, als je echt werk moet gaan uitstellen of je moet werk door iemand anders laten doen, dan moet je jezelf wel nagaan of het wel handig is dat je naar je werk gaat.

I: Oké. Dus dit soort gevolgen zijn eigenlijk niet meer te betrekken op, op het werk zijn tijdens ziekte?

P: Nee, het is, nou goed heb ik sowieso mijn eigen stukje werk, dus dat kan ik ook niet door iemand anders laten overnemen. Maar ik kan me wel voorstellen dat als je heel zwaar

lichamelijk werk hebt en dat is echt jouw werk en je kan dat niet doen, ja dan lijkt het mij logischer dat je je op zo'n moment wel ziek meldt.

I: Oké, helemaal goed. Verder nog onduidelijkheden of vragen of opmerkingen over het eerste gedeelte?

P: Nou, nee eigenlijk niet.

I: Nou, nee eigenlijk niet?

P: Nou, nee, ja, ik struikel in die zin dus over het woordje hinderen, want ik zie het niet echt als hinderen. Ik moet, ik heb misschien iets minder, ik denk iets langer na over bepaalde dingen als ik dus concentratiestoornissen heb, maar ik ondervind dat niet als hinder. Dus dat is zeg maar..

I: Oké, hoe zou u dan het liefst de vraag gesteld willen zien?

P: Met een minder zware lading denk ik.

I: Oké, als vervanging voor hinderen?

P: Ja, gewoon, ja het is wel lastig hoor om een goede vraag te bedenken, dat weet ik. Maar het woord hinderen klinkt best heftig. Maar goed.

I: Oké, helemaal goed. Dan gaan we naar de tweede vraag. Zou u die in uw eigen woorden aan mij kunnen uitleggen of formuleren hoe u hem begrijpt?

P: Uhm, even denken, ik lees hem zo dat wanneer ik zeg maar problemen zou hebben gehad op het werk of hinder zou hebben gehad van gezondheidsproblemen, dan houdt dat volgens die vraag in dat ik dus bepaald werk niet heb afgekregen in die tijd en dat ik dat dus moet compenseren op een ander moment om dat werk wel af te krijgen.

I: Ja, oké.

P: Zo lees ik hem.

I: Helemaal goed. In die zin staat langer hebben moeten werken, kunt u vertellen wat u daar onder begrijpt?

P: Ja, dat je meer uren zou moeten hebben gewerkt dan volgens contract noodzakelijk, zeg maar. Dus op het moment dat je 32 uur zou moeten werken, je weet bij jezelf dat je te weinig hebt gewerkt of dat je niet productief genoeg bent geweest, dat je dan een keer 2 uur langer werkt.

I: Oké. Vond u het moeilijk om de vraag te beantwoorden en dan vooral met betrekking tot de twee weken, de terugvraagperiode van twee weken?

P: Ja, ik registreer het eigenlijk niet of ik echt langer werk doordat ik ergens last van had. Ja, zoals ik al aangaf, ik heb er ook niet zoveel last van. Ik ben niet zo vaak, ik ben eigenlijk nooit ziek. En als ik hoofdpijn heb dan zorg ik er of voor dat ik werk dat wel makkelijk op die dag

kan, dat ik dat dan doe of dat ik een paracetamolletje slik en dan gewoon door ga. Dus dan moet ik echt gaan nadenken over de afgelopen twee weken of het daadwerkelijk is voorgekomen, dan moet ik heel diep nadenken, had ik inderdaad, had ik ergens last van?

I: Oké en zou uw antwoord dan veranderen als er bijvoorbeeld naar de laatste week of juist langer, naar de laatste maand werd gevraagd?

P: Nee, zou niet veel, nee.

I: Wat zou u, u zegt al; dat zou niet veranderen, maar wat zal u als beste terugvraagperiode beschouwen?

P: Misschien de mensen vragen van wanneer heeft u voor het laatst hinder dan gehad zeg maar door gezondheidsproblemen en heeft dat er toen voor gezorgd dat u een paar uur extra moest werken.

I: Oké, dus geen algemeen tijdsbestek.

P: Nee, gewoon van denk terug aan de laatste keer dat u last of hinder heeft ondervonden van..

I: Ja, oké, nou ja u zei al dat u geen extra uren zou moeten inhalen om uw verminderde productiviteit in te halen omdat u uw tijd zelf indeelt, maar is het überhaupt mogelijk om uren in te halen op uw werk?

P: Niet zo zeer inhalen, als wel gewoon een dag wat langer blijven zitten zeg maar, in plaats van 8 uur, maak je dan bijvoorbeeld 9 uur op een dag.

I: Oké. Wat zou een factor zijn wat van invloed is dat of wat zou veroorzaken dat voor u de in te halen uren veel hoger ligt? Dus welke factoren zijn van invloed dat u wel uren zou gaan inhalen?

P: Nou ja, op het moment dat ik bijvoorbeeld een hele dag alleen maar gezellig heb lopen kletsen met mensen, dan heb ik het idee van nou moet ik wel even m'n uren inhalen want ik heb gewoon echt niks gedaan voor mijn werk. Maar wat ik al aangaf, als ik niet ziek ben dan moet ik gewoon mijn werk kunnen doen, ander moet ik me ziek melden.

I: En wat vindt u in het algemeen dan het maximaal aantal uur wat u zich kan, zou kunnen voorstellen om in te halen?

P: Jeetje, dat is een lastige. Tja, uhm, moet ik ook nog uit gaan van een bepaald aantal uur in de week dat je werkt of gewoon algemeen?

I: Nou, u kunt gewoon uit gaan van bijvoorbeeld 40-uurige werkweek.

P: Als je dan in zo'n week 2 uur moet inhalen, dat is nog wel te doen, maar als je veel meer dan die 2 uur moet inhalen, dat is wel vrij veel denk ik.

I: Ja, oké. Nou ja, u had al gezegd dat u geen uren zou moeten inhalen, maar hoe heeft u dat voor u zelf ingeschat?

P: Uhm, ingeschat, ja jeetje, lastig. Op het moment dat ik bijvoorbeeld ergens dus hinder van heb ga ik werk doen wat minder concentratie vergt en wat er dus ook nog gewoon ligt en wat ik dan gewoon kan doen. Ja, ik ga er gewoon van uit dat het eigenlijk, dat mijn werk er niet heel veel hinder van ondervindt op het moment dat ik hoofdpijn heb. En als dat wel zo dan zorg ik dat mijn werk aan het einde van de week wel af is en als dat 2 uurtjes langer in die week inhoudt, dan houdt dat maar 2 uurtjes langer in. Lastige antwoorden he.

I: Ja, haha. Nou, dan nog een algemene vraag. Hoe vond u het om de tweede vraag te beantwoorden? Was het makkelijk of..

P: Nou, die vond ik, die was wel wat lastiger.

I: Ja? En hoe komt dat?

P: Nou, voor mij is het wat lastiger omdat ik dus geen afgebakende taken heb, dus waardoor ik niet echt precies weet hoelang ik precies ergens mee bezig zou moeten zijn. Dus om het dan, om er zeg maar een waarde aan te geven, aan hoelang en hoeveel uren dat is dan heel lastig.

I: Oké, nou dan hartelijk bedankt!

P: Graag gedaan!

Respondent 6

Leeftijd: 21 jaar

Werkt bij: Walibi bv

Functie: Horeca medewerker

Aantal jaren werkzaam in deze functie: 2 jaar

Aantal uren per week werkzaam: 30 dagen per jaar

Interviewer (I): Oké. Ja.

Participant (P): Ja, heb je hem?

I: Oké, gaan we beginnen. Zou u nu de vragenlijst helemaal voor kunnen lezen en daarbij nog geen antwoord kunnen geven op de vragen en daarna nog een keer lezen en dan wel de vragen beantwoorden. En hierbij zou ik willen dat u de gedachten of de opmerkingen die bij u opkomen hardop verteld. En daarna heb ik nog wat extra vragen die ik graag zou willen stellen.

P: Oké, cool.

I: Mag u nu eerst de hele vragenlijst voorlezen.

P: Werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen. Ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van gezondheidsproblemen, moet ik dit allemaal voor lezen?

I: Uhum.

P: Had ik concentratiestoornissen, moest ik in een langzamer tempo werken, moest ik mij afzonderen, had ik meer problemen om beslissingen te nemen, moest ik werk uitstellen, moest ik werk laten overnemen door anderen, of had ik andere problemen. Tweede vraag; hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van uw gezondheidsproblemen in te halen? Let op: dagen dat u zich ziek gemeld hebt niet meerekenen.

I: Oké, mag u hem nog een keer lezen en dan de vragen beantwoorden.

P: Werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen, een beetje. Ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van gezondheidsproblemen, 3 moest ik in een langzamer tempo te werken en 8, had ik andere problemen.

I: Oké.

P: Een beetje overig.

I: Oké en vraag 2.

P: Hoeveel uur zou ik in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen? Uhm, nou ik had het werk niet in kunnen halen, dus..

I: Oké, dus geen uren?

P: Nee.

I: Oké. Dan heb ik nog wat andere vragen. In de vragenlijst staat een aantal keer gezondheidsproblemen genoemd. Kunt u mij vertellen wat u begrijpt onder gezondheidsproblemen?

P: In het algemeen of in dit geval?

I: In het algemeen.

P: Alles wat negatieve invloed op jou, op de manier waarop je werkt heeft.

I: Oké en persoonlijk?

P: Persoonlijk, hoe bedoel je persoonlijk?

I: Nou, u zei net in het algemeen of in dit geval.

P: Oh, nou op dat moment was ik aan het werk in Walibi, pretpark en moest ik buiten in de brandende zon, was ik aan het barbecueën. En het was echt veel te warm om überhaupt achter die barbecue te gaan staan. En daardoor werk je gewoon veel trager, gaat het veel minder snel. En persoonlijk is dat je er gewoon veel minder lol aan beleeft. En dat is ook niet leuk voor de gasten.

I: Oké, dan staat er ook een aantal keer gehinderd op het werk. Wat begrijpt u daar onder?

P: Ja, hetzelfde weer. Alles wat jou belet om goed te kunnen werken.

I: Oké, dan nog een algemene vraag over de eerste vraag. Hoe vond u het om antwoord te even aan de hand van het lijstje met gevolgen?

P: Ja, prima. Ik denk dat je alleen vrij snel voor nummer 8 kiest, omdat dat lekker algemeen en is.

I: Ja, wat zou u dan liever willen zien?

P: Meer specificeren en die weghalen. Ik denk dat je dan betere antwoorden krijgt.

I: Oké, vond u dat het lijstje volledig was? Stonden alle gevolgen die in u opkomen er tussen?

P: Nee, anders had ik die niet gekozen. Nee, ik denk dat je nog een paar extra had kunnen toevoegen.

I: Oké, die u nu eigenlijk onder 8 heeft geschaald?

P: Ja.

I: Oké, dan nog even in het algemeen. Zijn er onduidelijkheden over de eerste vraag of over het lijstje met gevolgen of nog opmerkingen?

P: Wat ga je er mee doen?

I: Met dat lijstje?

P: Ja.

I: Het zijn vragen bij zieke personen.

P: Bij zieke personen..

I: Ja, om te kijken wat voor gevolgen zij ondervinden. Maar verder geen onduidelijkheden?

P: Nee hoor.

I: Oké, dan gaan we naar de tweede vraag. Zou u die in uw eigen woorden aan mij kunnen uitleggen of kunnen formuleren? Hoe u die tweede vraag begrijpt.

P: Ja, ik zei al; toen ik bij Walibi aan het werk was, was het gewoon ontzettend warm om dan te barbecueën en dat werkt niet echt lekker voor jezelf. Maar ja, die hamburgers die je normaal extra verkoopt, kun je niet een dag later aan die mensen gaan verkopen, want die zijn er dan natuurlijk niet meer. Dus op dat moment, je bent niet langer bezig, maar de waarde die

je voor dat bedrijf zou leveren is wel een stuk minder. Dus dat is dan, ja, om hetzelfde aantal hamburgers te verkopen, moet je langer werken maar ja.

I: Oké en wat, hoe zou u langer hebben moeten werken precies uitleggen? Hier staat, u heeft langer hebben moeten werken. Kunt u dat aan mij uitleggen, wat dat betekent?

P: Ja, omdat je minder productief ben, moet je langer werken om hetzelfde resultaat te halen.

I: Oké, vond u het moeilijk om de vraag te beantwoorden en dan vooral met betrekking tot de terugvraagperiode van twee weken?

P: Nee.

I: En waarom niet?

P: Waarom niet?

I: Ja.

P: Omdat het dan nog vrij recent is.

I: Oké, zou uw antwoord anders zijn als de vraag zich zou betrekken tot bijvoorbeeld de laatste week of dag of juist langer, de laatste maand zou zijn?

P: Nee.

I: Nee? En waarom niet?

P: Nou, de laatste week misschien wel, maar de laatste maand niet.

I: Oké, kunt u dat allebei uitleggen?

P: Ja, omdat het meer dan een week geleden is, dus als het een maand was geweest dan was het antwoord hetzelfde gebleven en binnen een week was dat niet voor gekomen, dus dan had ik geen antwoord.

I: Oké en de gemakkelijker van herinneren? Is dat nog variabel tussen een maand en een dag bijvoorbeeld?

P: Nee, ik denk het niet. Omdat de keren dat je ziek vaak, is niet zo heel vaak, de keren dat je ziek bent, is niet zo heel vaak, gebeurt niet zo vaak natuurlijk. Dus als je een keer ziek bent onthoud je dat wel een paar maanden.

I: Oké, nou u zegt al dat het voor u niet uitmaakt, maar wat zou u als beste terugvraagperiode vinden?

P: Een jaar?

I: Een jaar? En waarom?

P: Nou, ik denk dat het wel verschilt of je fulltime aan het werk bent of 1 dag in de week. Dus als je minder vaak aan het werk bent, dan is, de terugvraagperiode kan een stuk langer zijn.

I: Ja en als u wel 40 uur in de week zou werken?

P: Een half jaar.

I: U zei dat u geen extra uren zou moeten werken om uw verminderde productiviteit in te halen, maar kunt u überhaupt uren inhalen bij uw soort werk?

P: Nee.

I: Nee? U heeft een vast aantal uur?

P: Ja.

I: Oké, wat zou een factor zijn waarom u wel meer uren zou moeten inhalen?

P: Die zou er niet zijn.

I: Helemaal niet? Er zou geen enkele reden zijn waarom u meer uur zou moeten werken?

P: Nee, gewoon een nul-uren contract, dus dan is dat niet van toepassing.

I: Wat denkt u dat er in het algemeen, als iemand een 40-uurige werkweek heeft, wat kunt u zich voorstellen wat het maximaal aantal uur zou zijn om in te halen?

P: Om in te halen?

I: Ja.

P: Dat verschilt toch heel erg per baan?

I: Ja, dat klopt.

P: Als je een dienstverlenende baan hebt, op het moment dat je produceert, consumeert de klant, dus dat kan je niet laten inhalen. Maar stel je bent ambtenaar, je werkt bij de gemeente, dan kan je best een dag ziek zijn, dan kan je dat later inhalen. En hoeveel uur dat zou zijn dan?

I: Bijvoorbeeld.

P: Ik zou zeggen een uurtje per werkdag extra, dus 5 werkdagen, 5 uur in de week extra.

I: Oké, ja prima. En dan nog even op uw situatie. U zei al dat u geen extra uren zou moeten inhalen, maar hoe heeft u dat ingeschat of berekend?

P: Nou, niet. Nee, heb ik gewoon hetzelfde aantal uren gewerkt die dag en die heb ik uitbetaald gekregen.

I: Oké en dan nog even in het algemeen. Hoe vond u de tweede vraag om te beantwoorden?

P: Ja, prima.

I: Geen op- of aanmerkingen?

P: Nee.

I: Geen moeilijkheden?

P: Nee, goeie vraag.

I: Oké en wat vond u er zo goed aan?

P: Waar die eerste vraag misschien een beetje algemeen was, was de tweede vraag wat specifiek, kan je er een concreet antwoord op geven.

I: Oké, dan hartelijk bedankt!

P: Graag gedaan!

Respondent 7

Leeftijd: 25 jaar

Werkt bij: Webprint

Functie: Medewerker Klantenservice

Aantal jaren werkzaam in deze functie: 1 jaar

Aantal uren per week werkzaam: 7 uur

Interviewer (I): Oké, welkom.

Participant (P): Dankjewel.

I: Zou u zo nu de vragenlijst eerst hardop kunnen voorlezen en hierbij nog geen antwoord geven en daarna nog een keer lezen en dan wel beantwoorden. En daarbij zou ik graag willen dat je alle gedachten of opmerkingen of alles wat in je opkomt, wat relevant is aan mij verteld.

P: Oké.

I: En daarna heb ik nog een aantal andere vragen. Mag je nu beginnen met eerst de hele vragenlijst voor te lezen.

P: Oké, werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen. Ja, een beetje. Ja, heel erg. Ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van gezondheidsproblemen, had ik concentratiestoornissen. Moet ik tussen dit ook?

I: Ja, mag.

P: Bijna nooit, soms, vaak, bijna, bijna altijd, of, moest ik in een langzamer tempo werken, moest ik mij afzonderen, had ik meer problemen om beslissingen te nemen, moest ik werk uitstellen, moest ik werk laten overnemen door anderen, had ik andere problemen. En vraag 2, hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u nu niet hebt kunnen doen als gevolg van uw gezondheidsproblemen in te halen? Let op: dagen die u zich ziek gemeld hebt, niet meerekenen. Uur.

I: Oké, dan mag u nu de vragen beantwoorden.

P: Oké, weer oplezen ook?

I: Ja hoor.

P: Werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen. Ja, een beetje. Ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van

gezondheidsproblemen had ik concentratiestoornissen, soms. Ik was verkouden en eigenlijk wilde ik liever niet gaan, maar ik kon, ja ik dacht ik ga toch maar gewoon, misschien gaat het wel. En ja goed, toen merkte ik dat ik toch wel een beetje sneller afgeleid was.

I: Ja.

P: En moest ik in een langzamer tempo te werken, dat wil ik niet zeggen, maar ik ging automatisch wel in een langzamer tempo werken, omdat ik gewoon sneller een beetje afgeleid was. Nou, ik hoefde mij niet af te zonderen, want dat was namelijk ook geen mogelijkheid. Ik had wel wat meer, misschien wel wat meer problemen om beslissingen te nemen. Met name bijvoorbeeld omdat, ja ik doe klantenservice dus het zijn vragen van klanten en dan beslissingen nemen omtrent of de klant nou wel of niet recht had op een herdruk van een bepaald product ofzo, dan moest ik er wat langer over nadenken, omdat ik dan gewoon niet zo besluitvaardig was op dat moment. Beetje afgeleid, beetje met andere dingen bezig.

I: Oké.

P: Nou, ik hoefde geen werk uit te stellen, ik hoefde ook geen werk over te laten nemen door anderen, maar dat was ook meer omdat dat niet echt tot de mogelijkheden behoorde. Ik werk namelijk op zaterdag en dan zijn we maar met z'n tweeën of z'n drieën en dan moet je, nou laten we zeggen, ongeveer 100 e-mails beantwoorden met z'n drieën, dus heb je niet echt heel veel mogelijkheid om anderen dat te laten doen, want dat is namelijk wel veel werk. Ik had niet echt andere problemen, ten minste niet dat ik me kan, kan bedenken.

I: Oké.

P: En hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u niet hebt kunnen doen als gevolg van gezondheidsproblemen in te halen? Let op: dagen dat u zich ziek gemeld hebt, niet meerekenen. Nou, wat zou het zijn, als een dag, ik werk 7 uur op zaterdag, laten we zeggen dat ik dusdanig langzaam gewerkt heb, dat ik 2 uur aan tijd zo'n beetje verspilt heb, denk ik. Ik denk dat ik 2 uur langer zou moeten werken om net zo efficiënt geweest te zijn, die dag.

I: Oké.

P: Dat was het eigenlijk wel.

I: Ja, prima. Dan heb ik nog wat gewone vragen over de vragenlijst. Er staat een aantal keer gezondheidsproblemen genoemd. Kunt u aan mij vertellen wat u onder gezondheidsproblemen begrijpt?

P: Ja, ik zou zeggen, problemen die op dat moment je ervan weerhouden om je werkzaamheden goed te verrichten.

I: Oké en daarnaast staat er ook nog een aantal keer gehinderd zijn op het werk.

P: Precies, daarom.

I: Wat, hoe zou u dat uitleggen?

P: Nou, ja, dus het woord gehinderd dus in combinatie met gezondheidsproblemen, dat doet mij er dus toe aanzetten om het te zien als de gezondheidsproblemen van een dusdanige ernstige aard moeten zijn dat je echt daadwerkelijk gehinderd wordt. En dat betekent dan dus inderdaad dat je minder productief echt bent, waar een beetje een simpele verkoudheid misschien nog niet eens perse een, in de categorie gezondheidsprobleem zou vallen, op dat moment.

I: Oké. U zegt dat dat nog een, dat is nog een te laag niveau eigenlijk.

P: Ja, nou, goed. Als het ook nog eens gepaard gaat met hele erge hoofdpijn bijvoorbeeld, dan wordt het natuurlijk wel een ander verhaal. Maar ik heb regelmatig dat ik in de winter, dat ik een keer verkouden ben en dat ik gewoon extra veel zakdoekjes mee moet nemen omdat ik dan mijn neus moet snuiten, maar daar is het ook wel mee gedaan. Ik bedoel die loopneus zal me niet echt hinderen in mijn werkzaamheden.

I: Nee, precies. Oké, nou ja, dan nog eventjes algemeen over de eerste vraag. Hoe vond u het om antwoord te geven aan de hand van zo'n lijstje?

P: Uhm, ja, nieuw.

I: Nieuw?

P: Ja, nog nooit gedaan, dus, tenminste ik heb nog nooit op deze manier over mijn gezondheidsproblemen in relatie tot mijn werk gesproken, dus.

I: Oké, maar had u wel eerder al zo'n lijstje gezien of nog nooit zo'n vragenlijst?

P: Ik heb wel eens, ik heb wel eens meegedaan aan een onderzoek waarbij je vragen moest beantwoorden, maar dit is de eerste keer dat ik eerst de vragen moest oplezen.

I: Oké. Vond u dat het lijstje volledig was?

P: Uhm, ja weet ik niet. Dat is volgens mij een vraag die je zelf moet beantwoorden, want ik ben niet degene die de expertise heeft op dit gebied.

I: Nou ja, het kan natuurlijk zijn dat u gevolgen ondervond die er niet tussen zaten.

P: Oké, ja, oké, als je het zo stelt dan dat had gekund inderdaad. Maar nee, nee, ik denk omdat ik ook niet een ernstige, niet zo ernstig ziek was gewoon, wat ik in mijn hoofd had zitten, was gewoon eens een keer een verkoudheid met wat hoofdpijn, maar daar kwamen niet veel meer andere problemen bij opzetten. Daarnaast is het ook zo, voor mij waar het over gaat is maar een bijbaantje, niet aan mijn baas vertellen, maar ik til er toch niet al te zwaar aan.

I: Oké.

P: Het is niet zo dat ik heel erg veel verantwoordelijkheid draag, waar ik me druk om zou maken.

I: Ja, ik begrijp het. Oké, dan nog eventjes algemeen onduidelijkheden of opmerkingen over de eerste vraag of het eerste gedeelte. Was het duidelijk?

P: Ja, nou ja, ik mis wel hier bijvoorbeeld, je kan hier niet zeggen dat je er geen last van had.

I: Nee, dat klopt.

P: Dus ik kan niet zeggen dat ik, de optie wordt me niet geboden om te zeggen dat ik ondanks dat ik toch een beetje last had van mijn gezondheid dat ik er niet door gehinderd werd.

I: Oké, dus u zegt ook al heeft u een beetje last van uw gezondheid, zou u nog wel optimaal kunnen functioneren?

P: Ja, ja op zich wel, ligt er dus een, ligt er dus helemaal maar aan hoe ernstig de problemen zijn met de gezondheid, maar dat had ik natuurlijk al aangegeven.

I: Ja. Oké, nou als u verder geen opmerkingen meer heeft gaan we naar de tweede vraag.

P: Ik vind het prima.

I: Zou u die in uw eigen woorden aan mij kunnen uitleggen, hoe u die begrijpt?

P: Uhm, nou zoals ik het lees, wordt er dus vanuit gegaan dat gedurende de periode dat ik ziek ben geweest ik minder efficiënt heb gewerkt en hoeveel tijd ik dus nodig zou hebben om het werk dat ik dus niet heb kunnen uitvoeren, in te halen.

I: Ja.

P: Is dat ook goed?

I: Helemaal goed! Er staat in die vraag; langer hebben moeten werken. Wat betekent dat voor u?

P: Nou ja, dat je dus, of je dag langer zou moeten maken om het werk dat je dus inefficiënt hebt gedaan, om dat af te maken of ja, of langer werken in de zin dat je nog een dagje extra gaat werken ofzo in die week om in te halen wat je niet hebt kunnen afmaken.

I: Oké, prima. Vond u het moeilijk om de vraag te beantwoorden en dan vooral met betrekking tot die terugvraagperiode van twee weken?

P: Ja, maar dat had niet echt met die twee weken te maken, maar meer met het feit dat de laatste keer dat ik ziek was, was meer dan twee weken geleden, dus gewoon, ja het moest van ver komen als het ware.

I: Oké, maar zou uw antwoord anders zou als er bijvoorbeeld de laatste twee dagen had gestaan of juist langer, de laatste maand?

P: Nee, nee het heeft te maken met het moment waarop ik voor het laatst ziek was en dat was toevallig ook eigenlijk niet in de afgelopen twee weken, dus ik heb eigenlijk sowieso een

beetje vals gespeeld, maar of er nou staat twee dagen of twee weken als je in die tijd niet ziek bent geweest, dan moet je verder gaan graven en dat wordt wel wat lastiger om het weer voor de geest te halen.

I: Wat zou u als beste terugvraagperiode beschouwen?

P: Ik weet niet, ik zou daar geen antwoord op kunnen geven, ik weet niet of er een periode is die het beste is. Wat mij betreft is het gewoon, zou je je voor de geest moeten halen wanneer je voor het laatst ziek was en toch ging werken en of dat nou in de afgelopen twee dagen, twee weken, twee maanden of twee jaar was maakt in principe niet zo heel veel uit, zolang je maar, dat je dat beeld wel voor je hebt hoe dat toen was.

I: Ja, dus dan zou het voor u eigenlijk niet uitmaken of er überhaupt een periode staat.

P: Inderdaad, dat maakt eigenlijk inderdaad niet uit, ik zou zeggen denk gewoon terug aan de laatste keer dat je ziek was en toch ging werken.

I: Oké.

P: Of laten we zeggen, gezondheidsproblemen had.

I: Dan nog even op het antwoord dat u gaf, u zei dat u bijvoorbeeld als u 7 uur werkt op een zaterdag dat u dan 2 uur extra zou moeten werken door uw verminderde productiviteit, is er überhaupt een mogelijkheid op uw werk om extra te werken?

P: In principe wel, maar niet perse in de zin van dat ik dan het werk nog kan inhalen, want aan het einde van de dag dan ga je gewoon naar huis natuurlijk. De dag erna zijn er toch wel weer andere mensen die die e-mails van klanten alweer gaan beantwoorden, dus het is niet zo dat ik de klanten die ik niet te woord heb kunnen staan dat ik die dan alsnog te woord kan staan, want dat heeft inmiddels een collega overgenomen, omdat de klant natuurlijk niet kan gaan, die wil niet zitten te wachten totdat ik eindelijk weer beter ben en weer hard ga werken.

I: Ja, precies. Oké, wat zou voor u wel een factor zijn waarom u meer uren zou inhalen? Dus wat zou er voor kunnen zorgen dat u wel beslist om die 2 of 3 uur..

P: Nou ja, als je dus echt, echt verantwoordelijk bent voor een bepaald proces wat stil komt te liggen als ik er niet aan werk of waar ik bepaalde verantwoordelijkheid voor draag of dat een deadline heeft of zoiets dergelijks, ja dan zou ik wel overwegen om inderdaad zodra ik beter ben even wat uurtjes extra erin te steken om het zo snel mogelijk alsnog voor elkaar te krijgen.

I: En is dat ook nu in uw situatie..

P: Nee, want het is gewoon, zoals ik al zei, klanten die sturen e-mails met een vraag naar ons bedrijf toe en als ik toevallig op die zaterdag dat ik werk ziek ben, dan zijn er altijd op zondag wel mensen die er weer mee aan de slag gaan en die vragen beantwoorden en ik heb dus niet,

ja op dat moment, ik kan het wel inhalen maar dan zijn het op dat moment weer andere klanten die ik dan ga beantwoorden. Dus heeft op dat moment, geen, niet dezelfde urgentie meer omdat die klanten later hebben gemaild.

I: Oké, dan nog eventjes in het algemeen. Het gaat hier om de verminderde productiviteit als gevolg van ziekte, wat kunt u in het algemeen als maximaal aantal uren dat zou, dat ingehaald zou kunnen worden kunnen voorstellen? Dus als iemand een gewone werkweek heeft, kunt een aantal uur noemen wat iemand maximaal zou kunnen inhalen?

P: Ja, goed, als iemand er al 40 uur op heeft zitten in een werkweek, dan voorzie ik niet dat die persoon zelf nog heel veel zin heeft om dan nog bijvoorbeeld op zaterdag een hele dag te gaan werken. Dus ik zou eerder zeggen dat hij hooguit dan misschien zaterdagochtend nog 4 uurtjes wil werken, maar of dat überhaupt een mogelijkheid is natuurlijk maar de vraag want bij de meeste bedrijven waar je op kantoor zit is op zaterdag helemaal niet de mogelijkheid om aanwezig te zijn. Dan kan je hooguit vanuit huis werken en of je dan ook de middelen hebt om dat allemaal goed te kunnen doen is maar de vraag.

I: Oké, ja. Dan eventjes voor u zelf. U zei ik zou 2 uur moeten inhalen van die 7 uur op zaterdag, hoe heeft u dat ingeschat?

P: Uhm, dat is een goede vraag. Hoe heb ik dat ingeschat? Ah, gewoon een beetje op basis van het aantal momenten op een, op de werkdag dat je dan afwezig bent, of niet letterlijk maar gewoon met je gedachten afwezig bent en ook een beetje op basis van hoeveel tijd dat ik denk dat ik extra nodig had bijvoorbeeld voor het vragen van een lastige klant, klantvraag. En dat ik dan een beetje calculeer leer van, nou in plaats van dat ik daar een minuut of twee, drie over nadenk, had ik er nu misschien wel vier of vijf minuten voor nodig, dus twee, of een of twee minuten extra. Nou en als je dat bedenkt dat je op zo'n dag zo'n 40 e-mails beantwoordt ofzo, dan kom je toch al gauw richting de anderhalf à twee uur.

I: Oké, helemaal goed. Dan als laatste, hoe vond u het om de tweede vraag te beantwoorden? Moeilijk of makkelijk of..?

P: Oh oké, niet perse moeilijk. Gewoon een kleine rekensom in mijn hoofd maken, een kleine inschatting maken van de tijd die ik denk kwijt te zijn geweest en dus eventueel zou moeten inhalen. Niet zo moeilijk ofzo.

I: Oké, nou hartelijk bedankt!

P: Graag gedaan!

Respondent 8

Leeftijd: 22 jaar

Werkt bij: Universiteit Twente

Functie: Algemeen Medewerker

Aantal jaren werkzaam in deze functie: 3 jaar

Aantal uren per week werkzaam: 14 uur

Interviewer (I): Oké, dan gaan we beginnen. Zou u eerst de vragenlijst helemaal voor willen lezen en nog geen antwoord geven en daarna nog een keer lezen en de vragen beantwoorden. En daarbij zou ik graag willen dat je alle gedachten of opmerkingen of dingen die in je opkomen aan mij verteld.

Participant (P): Oké.

I: En naderhand heb ik wat vragen die ik graag zou willen stellen. Mag u eerst beginnen met de hele vragenlijst op te lezen.

P: Oké, werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen. Dan de antwoorden ook oplezen?

I: Uhum.

P: Oké, ja een beetje. Ja, heel erg. Ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van gezondheidsproblemen, 2, had ik concentratiestoornissen, 3, moest ik in een langzamer tempo werken, 4, moest ik mij afzonderen, 5, had ik meer problemen om beslissingen te nemen, 6, moest ik werk uitstellen, 7, moest ik werk laten overnemen door anderen, 8, had ik andere problemen. Hoeveel uur zou u in de afgelopen twee weken langer hebben moeten werken om het werk dat u nu niet hebt kunnen doen als gevolg van uw gezondheidsproblemen in te halen? Let op: dagen die u zich ziek heeft gemeld niet meerekenen. Uhm, werd u in de afgelopen twee weken bij uw betaald werk gehinderd door gezondheidsproblemen. Ja, een beetje. Ik was wel op mijn werk, maar als gevolg van gezondheidsproblemen had ik, even kijken, nou ja moest ik in een langzamer tempo werken.

I: Oké.

P: Dus de hele dag waarschijnlijk iets rustiger aan gedaan, want anders dan houd je het gewoon niet vol. Even kijken, moest ik werk laten overnemen door anderen, want ik had toen net dat ik vet veel dingen buiten moest doen en dan was ik super verkouden en snotterig dus dan denk je echt van, als het even kan dan vraag je iemand anders dan buiten wil staan en jij binnen kan blijven.

I: Ja.

P: Ja en had ik andere problemen, gewoon meer dat je inderdaad echt de hele dag, je hebt allemaal zakdoeken bij je en keelpastilles en je probeert maar gewoon alles te doen maar je bent toch een beetje ja, minder gefocust en het is wel irritant maar je probeert maar gewoon alles zo goed mogelijk te doen. En hoeveel uur zou je langer moeten... uhm, ja, dat valt op zich denk ik wel mee want als je gewoon kan wisselen met iemand dan heb je niet echt zo veel gemist, maar ja misschien hier en daar een klein iets dus dan zou het een uur ofzo zijn.

I: Oké en kon je op dat moment wisselen met iemand?

P: Ja, dus dat was wel fijn.

I: Ja. Oké, helemaal goed. Dan heb ik nog wat extra vragen over de vragenlijst. Er staat een aantal keer gezondheidsproblemen genoemd, kun je aan mij uitleggen wat jij daar onder begrijpt?

P: Ja, gezondheidsproblemen zie ik gewoon meer als, ja een verandering in jouw gezondheid, dus meer gewoon waar jij op dat moment last van hebt. Hoe jij je op die dag voelt.

I: Oké en daarnaast staat er ook een paar keer gehinderd zijn. Zou je dat ook aan mij uit kunnen leggen?

P: Ja, dat je gewoon belemmerd wordt in wat je eigenlijk gewoon zou willen en wat ook gewoon de bedoeling en de verwachting is, maar dat je dat gewoon niet in jouw toestand kan doen zoals je zou willen doen.

I: Ja, oké, mooi gezegd. Dan eventjes algemeen over het eerste gedeelte. Hoe vond u het om antwoord te geven aan de hand van zo'n lijstje?

P: Ja, wel handig eigenlijk. Want ik denk dat je als je zelf gewoon algemeen een antwoord moet bedenken dan houd je het misschien best wel oppervlakkig en als je van die opties hebt dat je denkt oja, dat heb ik misschien ook wel gedaan dan ga je er toch wel wat beter over na denken.

I: Ja, precies. En was het lijstje volledig?

P: Even kijken. Ja, ik denk het wel, ik zou niet nog iets kunnen bedenken.

I: Oké, u had niet nog iets wat miste?

P: Nee.

I: Oké, zijn er nog andere onduidelijkheden of vragen of opmerkingen over het eerste gedeelte?

P: Nee, was wel duidelijk.

I: Oké, dan gaan we naar de tweede vraag. Zou u die in uw eigen woorden aan mij kunnen uitleggen?

P: Ja, gewoon meer zeg maar dus de belemmeringen die je dan had in je werk, dat je daardoor misschien als je zegt ik moest in een langzamer tempo werken dat je normaal, ja, zo veel dingen zou doen op een dag en nu heb je gewoon minder gedaan dus hoeveel compensatie moet je daarvoor nog geven.

I: Oké, in die vraag staat langer hebben moet werken. Kunt u dat aan mij uitleggen, wat dat betekent?

P: Ja, gewoon de uren die je meer hebt moeten werken dan normaal.

I: Ja, oké. Vond u het moeilijk om de vraag te beantwoorden en dan voornamelijk met betrekking tot die terugvraagperiode van twee weken?

P: Ja, het is wel wat moeilijk inschatten natuurlijk, want op zich denk je van je probeert alles zo goed mogelijk nog te doen zoals je normaal zou doen, maar ja hoe objectief kun je nou inschatten hoeveel minder je hebt gewerkt daadwerkelijk. Dus ja, dan denk je gewoon iets minder uur ofzo maar ik denk niet dat je dat heel eerlijk eigenlijk vast kan stellen zelf.

I: Nee, precies. En hing dat nog specifiek af van die twee weken die je je moest herinneren?

P: Nee, dat maakt denk ik niet zo heel veel uit, dat is juist misschien wel handig want als het nog langer geleden was dan weet je het sowieso niet meer waarschijnlijk.

I: Oké. Zou uw antwoord anders zijn als er bijvoorbeeld de laatste week of dag zou staan?

P: Nou, misschien eigenlijk ook niet. Maar dat ligt dan net of je die laatste dag, als je dag doet dan heb je misschien net niet gewerkt, ofzo. Dus dat werkt ook niet. Dus ik denk op zich je moet gewoon een wat langere periode hebben om het te kunnen zeggen maar op zich denk ik dat iets korter of iets langer het ook niet echt verandert.

I: Oké en wat zou u dan als beste terugvraagperiode beschouwen?

P: Nou, misschien een maand ofzo, net iets langer dat je over een, dat je over jouw hele werkmaand kan kijken ofzo. Ik denk dat het dan makkelijker in te vullen is. Maar twee weken is op zich ook prima.

I: En wat is het verschil tussen die maand en die twee weken?

P: Nou ja, ik denk maand dat het gewoon meer zeg maar letterlijk praktisch is van als je echt jouw gewerkte uren, krijg je meestal ook over een maand en dan misschien kun je ergens wat beter vergelijken zo van dagen en dan over jouw maand uitrekenen, maar maakt eigenlijk niet zo heel veel uit.

I: Oké en zou u het moeilijker of makkelijker vinden als de periode langer zou zijn?

P: Nee, in dat opzicht dus gewoon hoe jij je uren ook krijgt doorgegeven misschien makkelijker, maar wel hoe langer de periode is hoe minder goed je het waarschijnlijk ook kan herinneren.

I: Ja, oké. U zei dat u een uur ongeveer extra zou moeten werken om uw verminderde productiviteit in te halen, maar is er überhaupt een mogelijkheid om uren in te halen op uw werk?

P: Nee.

I: Nee? Hoe komt dat?

P: Ja, als je gewoon, meestal hebben wij van die dagen dus gewoon of een voorlichtingsdag of een scholenbezoek en ja ze komen die dag langs, je kunt niet zeggen ik kom morgen wel weer een uurtje werken, maar dan is er niemand dus dat werkt niet echt.

I: Oké. Nou, u zei dus dat u een uur extra zou moeten werken, wanneer zouden die in te halen uren veel hoger liggen? Welke factoren beïnvloeden..

P: Ja, waarschijnlijk gewoon hoe ziek je zelf bent en ook hoe lang achter elkaar je moet werken. Als je echt een hele week werkt dan wordt je wel misschien steeds meer belemmerd en als je een dag, dan denk je waarschijnlijk; vandaag even doorzetten en dan kan ik morgen wel weer niks doen. Dus dat scheelt waarschijnlijk ook wel.

I: Oké. Ja, dan eventjes een algemene vraag. Als iemand een 40-uurige werkweek heeft, wat kunt u zich voorstellen als iemand ziek is, wat hij maximaal kan inhalen, hoeveel uur dat is?

P: Ja, ik zou zeggen iets van 5 uur. Misschien elke dag 1 uur extra of dan op zaterdagochtend maar dat is misschien ook niet altijd mogelijk.

I: En hoezo zou dat voor u het maximaal aantal zijn?

P: Nou ja, ik denk gewoon als je bijvoorbeeld rekent dat je echt het weekend niet zou werken dan inderdaad elke dag een uur extra, maar als je al 8 uur op een dag moet werken of misschien wel 9, dan op een gegeven moment houdt het ook op natuurlijk.

I: Ja. Nou, u zei al dat u een uur zou moeten in halen, hoe heeft u dat ingeschat voor uzelf?

P: Ja, omdat het voor mij op zich dan nu niet zo heel erg veel was, maar wel, ja ik denk gewoon algemeen als je je niet lekker voelt dat je dus gewoon iets minder snel en handig je alles doet. Dus dan dacht ik ja, iets vertraging dus een uur.

I: Oké. Nou, dan nog eventjes in het algemeen. Vond u het moeilijk of makkelijk om de tweede vraag te beantwoorden?

P: Ja, wel een beetje lastig, omdat je het gewoon moeilijk in kan schatten. Je kan niet echt zo'n beetje hebben van je hebt zoveel langzamer gewerkt maar ja, op zich gewoon, je kunt wel een beetje een schatting maken, maar het zal misschien niet super precies zijn.

I: Nee, oké. Nou hartelijk bedankt!